

euskara ikasten ari garenon aldizkaria

Elena Odriozola:

"Edertasunaz inguratzea beharrezkoa da niretzat"

Gaurgero:
HABE aldizkariaren
II. argazki-lehiaketa

Sekuentzia
didaktikoa:
Zein ote da gure
etorkizuna?

Bizilege
apartak:
Rita Levi-Montalcini

Erdian:
AURKIBIDEA
2009

GIPUZKOA

ANDOAIN

ERNAITZA LIBURUDENDA
Zumea, 2
20140 ANDOAIN

BERGARA

ELKAR MEGADENDA BERGARA
Ibargarai, 12
20570 BERGARA
bergara@elkar.com

DONOSTIA

HONTZA LIBURUDENDA
Okendo, 4
20004 DONOSTIA

ELKAR MEGADENDA DONOSTIA
Fermin Calbeton, 21-30
20003 DONOSTIA
fcalbeton@elkar.com

ELKAR MEGADENDA

Bergara, 6
20005 DONOSTIA
bergarakalea@elkar.com

IRUN

ELKAR MEGADENDA IRUN
Colon pasealekua, 8
20300 IRUN
irun@elkar.com

OSKARBI LIBURUDENDA

Colon pasealekua, 11
20302 IRUN

TOLOSA

ELKAR MEGADENDA TOLOSA
Aroztegieta, z/g.
20400 TOLOSA
tolosa@elkar.com

OÑATI

IBARRONDO LIBURUDENDA
Plaza. Fueros, 10
20560 OÑATI

ZARAUTZ

GAROA LIBURUDENDA
Trinidad, 7
20800 ZARAUTZ

BIZKAIA

BARAKALDO

MILOS PALENZUELA
LIBURUDENDA
Uribe Merindadea, 14
48901 BARAKALDO

BASAURI

BIOK LIBURUDENDA
Dr. Garay, 11
48970 BASAURI

BILBO

CASA DEL LIBRO-URQUIJO
Alda. Urquijo, 94
48009 BILBO

CASA DEL LIBRO,
LA LIBRERÍA
Colon de Larreategi, 41
48009 BILBO

MACEDA LIBURUDENDA

Santa Clara, 16
48006 BILBO

HERRIAK LIBURUDENDA

Licenciado Poza, 11
48008 BILBO

VERDES LIBURUDENDA

Correo, 7a
48005 BILBO

ELKAR MEGADENDA BILBO

Iparragirre, 26
48011 BILBO
iparragirre@elkar.com

LIZARDI LIBURUDENDA

Heliodoro de la Torre, 9
48014 BILBO

CAMARA LIBURUDENDA

Euskalduna, 6
48008 BILBO

BINARIO LIBURUDENDA

Iparragirre, 9 bis
48009 BILBO

KUKUMA LIBURUDENDA

Colon de Larreategi, 21
48001 BILBO

KIRIKIÑO LIBURUDENDA

Colon de Larreategi, 11
48001 BILBO

LAUAXETA LIBURUDENDA

Rodriguez Arias, 45
48011 BILBO

DURANGO

HITZ LIBURUDENDA
Artekalea, 14
48200 DURANGO

LEIOA

ARTAZA LIBURUDENDA
E.H.U. Leioako Kanpusa
Posta kutxa 56
48940 LEIOA

SANTURTZI

TEMAS LIBURUDENDA
Pagazaurtundua, 3
48980 SANTURTZI

ARABA

GASTEIZ

ELKAR MEGADENDA GASTEIZ
San Prudencio, 7
01005 GASTEIZ
sanprudencio@elkar.com

CASA DEL LIBRO-AXULAR LIBURUDENDA

Arka, 11
01005 GASTEIZ

STUDY LIBRERÍA

Fueros, 12
01004 GASTEIZ

AYALA LIBURUDENDA

ELKAR MEGADENDA GASTEIZ

Apraiztarrak, 1-Campus
01006 Araba
campus@elkar.com

NAFARROA

ARBIZU

BERIAIN LIBURUDENDA

ETXARRI

KAXETA LIBURUDENDA

IRUÑEA

AUZOLAN LIBURUDENDA
San Gregorio, 3
31001 IRUÑEA

AUZOLAN LIBURUDENDA

(Berria)
Tutera, 16
31003 IRUÑEA

ELKAR MEGADENDA IRUÑEA

A.M. Larraona, z/g.
Golem Eraikina
31008 IRUÑEA
amlarraona@elkar.com

LIBRERÍA EL PARNASILLO

Castillo de Maya, 45
31004 IRUÑEA

IPARRALDEA

BAIONA

ELKAR MEGADENDA BAIONA
Arsenal Plaza
64100 BAIONA
baiona@elkar.com

HABE

HABE Aldizkaria

Erakunde autonomiarena

Organismo Autónomo del

Helbide honetara bidali behar da:

HABE aldizkaria

Vitoria-Gasteiz kalea, 3

20018 DONOSTIA

Formulario honetako datuak fitxategi automatizatu batean bilduko dira, HABE aldizkaria jasotzeko eskabideak kudeatu ahal izateko. Fitxategi datuetara sartzeko, datuok aldatu eta deuseztatzeko eskubidea erabili nahi izanez gero, HABEa jo dezakezue: Vitoria-Gasteiz kalea, 3-6. 20018 Donostia.

HARPIDETZA-ORRIA

Izen-deiturak:
Zein euskaltegitan ari zara ikasten?
Identifikazio Fiskalaren Kodea / Nortasun-agiria:
Helbidea: Telefonoa:
Herria: Posta-kodea: Lurraldea:
Posta elektronikoa:

HABE aldizkaria jaso nahi dut (2010eko harpidetza: 26,20 € urtean 10 ale). Euskaltegi bateko ikasle bazara, harpidetza 13,10€

Honela ordainduko dut:

☐ HABEren izenean luzaturiko txeki bidez

☐ Transferentzia bidez (kutxa 2101.0381.01.0003069002)

☐ Kontu korrante bidez: Bankua edo Aurrezki Kutxa:

Sukurtsala:K.D.:

Zenbakia:

06

06 GAURGERO

- HABE aldizkariaren II. argazki-lehiaketan saritutako lana
- Atzerrira ikasketak egitera
- *We Are Standard*: Euskal Herrian ez dira estandar
- Unescok Kultura-aniztasunaren urtea izendatu du 2010a

14

14 SEKUENTZIA DIDAKTIKOA

Zein ote da gure etorkizuna?

23

23 HAMAIKA TRIKIMAILU

Juan Vallejo

27

24 ELHARRIZKETA

Elena Odriozola: "Edertasunaz inguratzea beharrezkoa da niretzat"

32

30 OSTUTAKO PASARTEAK

Jon Arretxeren *Xahmaran*

36

32 KOMIKIA

Hazien bidaia (8. atala)

36 KULTURONTZIA

- Bilboko Arte Eder Museoan: Murillo Gaztea
- Argitalpen berriak

Ikasbil atarian ikusgai

406

Testuen/ariketen maila:

1A

1B

2

3

4

ERREDAKZIOA:

Eskarne Lopetegi
Esther Isasa
Mª Ixabel Valcarlos
Ion Imanol Iturriotz
Juan Miguel Gutierrez

AZALEKO ARGAZKIA:
Josexo Arantzabal

DISEINUA ETA MAKETAZIOA:
Zirimarra/Truke
(Andoain-Beasain)

INPRIMATEGIA:
GERTU
Oñati, Gipuzkoa

LEGEZKO GORDAILUA
BI- 2251/81
ISSN: 0212-6788

Euskal Autonomia Erkidegoko
Administrazio Orokorra
HABE
www.habe.euskadi.net
Tel. 943 02 26 00
Faxa: 943 02 26 01
e-mail: argitalpenak@habe.org
Harpidetzak: harpidetzak@habe.org

Hilero gertatzen den bezalaxe, oraingo honetan ere galdera eta zalantza batzuk jaso ditugu gure erredakzioan, batzuk www.ikasbil.net atariaren bidez eta beste batzuk info@habe.org helbidean. Hona hemen zuentzat bildutakoak:

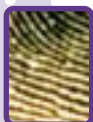

Hauxe da nire zalantza: Zein desberdintasun dago "izan liteke eta izan daiteke"ren artean? Eskerrik asko eskaintzen duzuen zerbitzuagatik. Hurrengora arte.

Arantzazu

Erantzuna zera da, "izan liteke" ahalera hipotetikoa da (gaztelaniazko podria ser) eta "izan daiteke", berriz, ahaleraren orinaldia (gaztelaniazko puede ser).

Zure zalantza argitu izana espero dugu.

Kaixo, jakin nahi dut nola esaten den "tenía que haber ido pero mi timidez me lo impidió" Eskerrik asko

Lehenik eta behin, esan behar dizugu aukera bat baino gehiago daudela ideia hori euskaraz adierazteko. Hona hemen batzuk:

Joan behar (izan) nukeen/nuen, baina lotsagatik ez nuen egin/baina lotsak galarazi egin zidan/baina, lotsaren lotsaz, ez nintzen joan

Kaixo, konparatiboei buruzko informazioa nahiko nuke. Ez dut ezer zehatzik gune honetan aurkitzen. Lagunduko al didazue? Eskerrik asko.

Marta

Gunean konparatiboak lantzeko hainbat ariketa eta entzungai aurkituko dituzu, baina horretarako, bilatzailea erabili behar duzu. Bertan aukera ezazu adierazpide linguistikoetan sintaxia eta honen barruan, perpaus elkartua. Bertan aukera izango duzu, dagokion menua irekiz gero, konparatibozkoak aukeratzeko. Hona hemen, argiago ikus dezazun, ibilbidea:

Gramatika-azalpenak nahi badituzu, berriz, hona hemen lagungarri izango zaizkizun helbide batzuk:

www.santurtzieus.com

www.arrigorriagakoeuskaltegia.org

www.euskaljakintza.com

Kaixo! Askok kostatzen zait "-z gero" eta "-tzekotan" bereiztea eta gustatuko litzaidake mota honetako ariketak egitea eta bereizteko trikimailuren bat edo jakitea. Mila esker.

Irune

Adibide baten bidez saiatuko gara biak bereizten:

Azterketa gainditzekotan, asko ikasi behar dut (azterketa gainditu ahal izateko derrigorrezko baldintza da niretzat asko ikastea).

Azterketa gaindituz gero, asko ikasi behar dut (kasu honetan, ez dut ikasi behar azterketa gainditzeko, baizik eta proba bera egin eta gero).

Beraz, -(z)ekotan erabiltzen duzunean, gogoan izan "zerbait egin ahal izateko =zerbait egitekotan") eta -z gero, berriz, "egiten baduzu =eginez gero"

Lehenengoak adierazten du baldintza bat dagoela ekintza gertatu ahal izateko edo gerta dadin eta bigarrenak, berriz, ekintza gertatzen bada zer ondorio dituen.

Komiki hau ikus eta entzuteko, jo helbide honetara: www.ikasbil.net

Komikia

Txo!

Zure txokoa da hau, idatziguzu!

HABE DURANGOKO EUSKAL LIBURU ETA DISKOEN AZOKAN IZAN ZEN

1B Urteroko zitari hutsik egin gabe, Teknologia Berrien Gunean nahiz Eusko Jaurlaritzaren standean ikusgai eta salgai jarri zituen HABEK bere materialak, bai paperean bai ordenagailuan: HABE aldizkaria, HIZPIDE, 2010eko egutegia, Ikasbil ataria, BOGA multimedia programa... Bisitari asko hurbildu zen eta HABEri buruzko galdeketari erantzun zioten pertsona guztiei agenda banatu zitzairen. Horretaz gain, parte hartzaile guztien artean material didaktiko sorta eder bat **zozketatu** zen: Zarauzko Rakel Intxauspe San Sebastian izan zen saritua. Zorionak berari eta eskerrik asko bisitan etorritako guztiei!

ONGI ETORRI WWW.BADOK.INFO ATARIRA!

2W www.badok.info euskal kantagintzari eskainitako webgunea da. Egitasmo honek 40 urteko ibilbidea jasotzen du, 60ko hamarkadaren hasieran kantagintza berria sortu zenetik milurtekoaren amaierara arte. Oso urte bizi, **emankor** eta aldakorrak izan ziren euskarazko kantagintzarentzat, atarian bildutako edukiak erakusten duenez.

Garaian garaiko **bilakaera** estetiko eta estilistikoaren ildo nagusiak laburbiltzen dituzten bederatzi atalez gain, 160 biografia inguru, 1.000tik gora disko, DVD eta libururi buruzko informazioa, 270 diskotako hitzak jatorrizko diseinuarekin, ehunka argazki, 300dik gora kantu, 16 diskoetxeren biografia laburrak, bibliografia bat, bideoak eta gure kantagintzari buruzko azken albisteak aurkituko dituzu bertan.

Egileek diotenez, hazten, **osatzen** eta hobetzen joateko asmoarekin plazaratu da www.badok.info, gure kantagintzaren berri jaso edo eman nahi duenaren tresna eta erreferentzia izan dadin. Hori dela eta, edonoren laguntza eta ekarpena ere garrantzitsuak izango direla uste dute.

ITZULTERM, ITZULPEN-MEMORIEI ETEKINA ATERATZEKO DOAKO WEB-ZERBITZUA JARRI DU SAREAN ELHUYAR FUNDAZIOAK

2E lhuyar Fundazioko I+G+B unitateak ItzulTerm web-zerbitzua sareratu berri du, itzulpen-memoria batetik euskarazko eta gaztelaniazko termino **baliokideen** bikoteak automatikoki erauzten dituen doako zerbitzua. Itzulpen-memoriekin lan egiten duten erabiltzaileengan dago, batik bat, pentsatua: itzultzaileak, itzulpen-zerbitzuak, terminologoak, hizkuntzalariak, euskara-teknikariak...

ItzulTerm tresna honako webgunean dago eskuragarri: <http://itzulterm.elhuyar.org>

MATXIN GAZTELANIA-EUSKARA ITZULTZAILE AUTOMATIKOAREN BERTSIO HOBETUA

3B ost urte pasa dira Eleka Ingeniaritza Linguistikoa, SL Galiziako eta Herrialde Katalanetako enpresa eta unibertsitateekin batera Opentrad kode irekiko itzulpen automatikarako plataforma garatzen hasi zenetik (www.opentrad.com).

Matxin gaztelania-euskararen bertsio hobetua Opentrad plataformaren parte da, eta bertan itzulpen automatikoko teknika ezberdinak erabili dira.

Matxin kode irekiko aplikazioa da, eta Opentrad plataformaren parte da. **Bertsio berrituan** bi ezaugarri nabarmen daitezke. Alde batetik, gaztelanitik euskararako itzultzailea hobetu da. Hau da, berriki aurkeztutakoa 2006an aurkeztu zen prototipoaren bertsio berritua da, eta itzulpenen kalitatean **nabarmen hobetu** da. Beste alde batetik, euskaratik gaztelanirako Matxin itzultzailearen lehen prototipoa sortu da. Bi itzultzaileak www.opentrad.com web orrian erabil daitezke doan.

Matxin gaztelania-euskara sistemaren **balio erantsi** garrantzitsuena da Opentrad kode irekiko sistemaren barruan dagoela. Ondorioz, **behin** gaztelania-euskara **motorra garatu ondoren**, komunitatearen esku geratzen da. Horrela, edonork bere beharretara egokitu dezake lizentzia ordaindu beharrik gabe.

BALIO ERANTSI.- Valor añadido. Valeur ajoutée.

BALIOKIDE.- Equivalente. Equivalent/e.

BEHIN MOTORRA GARATU ONDOREN.- Una vez desarrollado el motor. Une fois développé le moteur.

BERTSIO BERRITU.- Versión renovada. Version rénovée.

BILAKAERA.- Garapena. Evolución. Evolution.

EMANKOR.- Productivo/a. Productif/ive.

NABARMEN HOBETU.- Mejorar considerablemente. Améliorer considérablement.

OSATU.- Completar. Compléter.

ZOKKETATU.- Sortear. Tirer au sort.

HABE aldizkariaren II. argazki-lehiaketan saritutako lanak

📖 Agindu bezala, urte hasierarekin batera, iritsi da HABE aldizkariaren II. argazki-lehiaketan saria jasoko duten lanen berri emateko garaia. Esan gabe doa zaila izan dela aukeraketa egitea, lan guztietan ikusten baitzen ikasle eta irakasleek egindako lan handia.

Gure atarian (www.ikasbil.net) eman ditugu argitara lan guztiak eta bertan ikusi ahal izan duzuen bezala, asko izan dira jaso ditugun lanak eta denak ere politak. Hala ere, hiru argazkiren aipamen berezia egin nahi dugu.

1 Lehenengo saria, Gasteizko IKako 2. urratsekoentzat

Lehena, nola ez, epaimahaiaren boto gehien jaso dituen argazkia da, Gasteizko IKako 2. urratseko taldearen EUSKALTEGIX edo euskal herrixka batean gertatutakoa erakusten duena. Hementxe duzue argazkia bera eta taldeak idatzi zuen aurkezpena:

Kaixo, lagunak!

Gasteizko IKako 2. urratseko talde bat gara, eta astelehenetik ostiralera joaten gara eskoletara, goizeko 8:30etik 11:30era, IKAk Adriano VI kalean duen euskaltegira. Imanol Miranda da gure irakaslea (azpeitiar-gasteiztarra, edo alderantziz; ez dakigu), eta otsailera bitartean 1.A mailan ibiliko gara berarekin. Imanolek askotan esaten digu euskararekin pazientzia izateko, bide luzea dugula aurretik; momentuz, Nor-Nori-Nork ikasten nahikoa lan dugu! Guk, ordea, Asterix eta Obelixen antzera, euskara ikasten laguntzeko edabe magikoa aurkitu dugu (ostiralero egiten ditugun hamai-ketakoetako ardoa ote?). Argazkian, honako hauek agertzen gara, ezkerretik eskuinera: Ekain, Inma, Laura A., Alberto, Tatiana, Imanol (irakaslea), Ana, Jose Luis, Laura C., Marian, Marcela eta Izaskun.

2. urratseko ikasleak, eta irakaslea

Beraz, Gasteizko talde honek jasoko du HABE aldizkariaren lehenengo saria: asteburu-pasa euskal giroan talde osoarentzat.

NAHIZ ETA OIHAN ITXI BATEAN EGON,
DENON ARTEAN IRTEN AHALKO GARA
GURE GURDI ZAHARRAREKIN.
NAHIZ ETA GURPILA ZULATU DENON ARTEAN
GURE HELBURUA LORTUKO DUGU.
NAHIZ ETA BATZUEK ATZERAKA TIRATU,
BESTEOK AURRERA JARRAITUKO DUGU.

2 Bigarren lanik onena, Nafarroako Zubiarte euskaltegia

Bigarren aipamena, Nafarroako Zubiarte euskaltegitik iritsi zaigun lan batentzat da: gurditik tiraka ari diren ikasleak. Hona hemen argazkia bera eta laguntzeko bidalitako aurkezpen-testua:

Kaixo, HABEko lagunok: Uharteko Zubiarte euskaltegian ikasten ari gara, B1 mailan. Hamasei lagun gara, baina gripeak gogor jo du hemen eta horren ondorioz argazkietan hamalau besterik ez gaude. Goizean ikasten dugu euskara, egunero 9:30etik 11:30era, eta gure artean denetarik dago: jubilatueak, sukaldariak, teknikariak, musika irakasleak, ikasleak, langabetuak...

Talde honek material didaktiko sorta eder bat jasoko du, euskara ikas-
teko ahaleginean laguntza are handiagoa izan dezan.

3 Hirugarrena ere, Zubiartetik

Azkenik, hirugarren lan bat ere aipatu nahiko genuke eta hau ere aurrekoa bezalaxe, Nafarroako Zubiarte euskaltegitik etorri zaigu. Gogoratu behar dizuegu iaz euskaltegi beretik bidalitako lan batek jaso zuela sari nagusia (euskararen piruleta lanagatik, ikus HABE 391. alea)

GU OSo POZIK GAUDE EUSKALTEGIAN, ANIMA ZAITEZTE ETA APUNTATU EUSKARA IKASTERA, EZ DU BURUHAUSTERIK SORTZEN!

MILA ESKER GURE LEHIAKETAN PARTE HARTU DUZUEN IKASLE
ETA IRAKASLE GUZTIOI. HURRENGO LEHIAKETA ARTE! ■

Atzerrira ikasketak egitera

Testua: Gorka Etxabe Otadui (Arteman Komunikazioa)
Argazkiak: Josetxo Arantzabal

Ezkerretik eskinera, goiko aldean; Gorka Aizpurua, Siv Bermeosolo eta Amaia Olabide.
Beheko aldean; Nekane Morales eta Carmelo Vicente.

IB Mondragon Unibertsitateko Enpresa Zientzien Fakultateko eta Goi Eskola Politeknikoko sei ikasleren **nazioarteko** esperientziak ezagutzeko aukera izan dugu. Europako zein Mexikoko unibertsitate eta enpresatan egin dituzte edo egiten ari dira **ikasketa** eta praktikak. Guztientzat **"atzerriko** esperientzia oso **aberasgarria** da". Maletak egin eta nazioartera joateko erabakia hartu zutenetik bizitza pertsonalean zein profesionalean asko ikasi dutela esan digute. Gabonetan askok ez dute Euskal Herrira etortzeko aukerarik izan, eta beste askok festak igarota gustura hartu dute atzerrirako bidea.

Mondragon Unibertsitateko Enpresa Zientzien Fakultateko Bidasoako campuseko Nekane Morales (Ordizia) eta Carmelo Vicente (Irun), eta Oñatiko campuseko Siv Bermeosolo (Ajangiz), Gorka Aizpurua (Arrasate) eta Amaia Olabide (Legazpi) atzerrian izan dira azken hilabeteotan. Batzuk Erasmus **mugikortasun**-programaren bitartez, beste batzuk *European Credit Transfer System* planaren baitan, eta besteek *Leonardo* eta *Alfa* lankidetzeta-programei esker atzerriko esperientzia **ahaztezina** bizi izan dute. Goi Eskola Politeknikoko Judit Manias (Oñati) ere Mexikon da une honetan, bertako unibertsitate batean ikasturtea egiten. "Gabonetan ez dut etxera itzultzeko aukerarik izan, baina oso gustura nago Mexikon, eta gainera nire **bikotekide** eta ahizparen bisita izan dut". Maniasen ez bezala, Nekane Moralesek Gabonak igaro ondoren hartu du Mexikorako bidea. "Egia esan, oso gustura noa. Izan ere, primerako esperientzia izaten ari da eta horrek izugarri motibatzen nau". Festak familian pasa ondoren **indarberrituta** abiatu da gazte ordiziarra.

Oñatitik Belgika, Ingalaterra eta Poloniara

Gainerako ikaskideek dagoeneko amaitu dute atzerriko esperientzia. Gorka Aizpurua Bruselan izan da bi hilabetez, praktikak egiten enpresa **erraldoi** bateko Giza Baliabideen Sailean. "Langileen **heziketaz** arduratzen zen nire departamentua eta Europa osotik joandako langile **mordoa** ginen, askotariko jendea eta nazioarteko giro bikaina". Esperientzia aberatsa izan da Gorkarentzat, eta gehien baloratzen duena da hizkuntzen erabilera. "Hemen ez diegu garrantzi handiegirik ematen hizkuntzei, eta sekulako **pisua** dute".

Siv Bemeosolo bizkaitarrak Frantzia egin zituen aurreneko sei hilabeteak, orain dela bi urte Enpresa Zientzien Fakultateko lehenetarikoa izan zen mugikortasun-programetan parte hartzen. Aurten, Ingalaterran izan da John Lewis Partnership enpresan praktikak egiten. "Nik beti izan dut kanpora joateko **nahia** eta atzerrira joateko aukera izanez gero, gomendatuko nieke guztiei joateko. **Erronka** bat da, hizkuntza garrantzitsua izaten da eta harremanek ere **berebiziko** garrantzia izaten dute. Emaitzak **segituan** ikusten dira. Nik **bilakaera** hori nabarmen **igarri** dut". Ikerkuntza arloan **murgiltzea** izango da Siven hurrengo erronka.

Amaia Olabidek Polonian bizi izan du atzerriko esperientzia. Mondragon Taldeko enpresa batean egin zuen Karrera Amaierako Proiektua. "Wroclaw hiriko enpresa batean izan nintzen, kontabilitaterako irizpideak lantzen eta bertako zein hemengo enpresek arlo horretan dituzten **joerak** aztertzen. Hizkuntza izan da zailtasun handiena. Ingelesezt ondo moldatzen naiz, baina bertan polonieraz egiten dute eta hori izan da nire oztoporik handiena". Arlo pertsonalean zein profesionalean asko ikasten dela gaineratu du Amaiak, "nahiz eta hasieran esperientzia gogorra izaten den eta batzuek etxera bueltatzea erabakitzen duten". Hain justu ere, Gabonak igarota, askori oso **latza** egiten zaie itzulera.

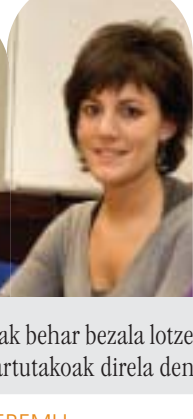
Bidasoako Campusetik Mexikora eta Finlandiara

Nekane Moralesek urtebeteko estantzia egingo du Mexikon, ikasten eta Karrera Amaierako Proiektua egiten. "Niretzat sekulako esperientzia izaten ari da. Gabonak Euskal Herrian pasatzera bueltatu nintzenean, berriro ere bertara joateko **irrikatan nengoen**". Mexikoko enpresa batean lanean, bertako enpresen dinamikak aztertu eta **aldi berean** unibertsitatean ikasketak burutzen dihardu Nekane. "Unibertsitateko esperientzia ezagutzea ere oso ona izan da".

Gainerako bost ikaskideek bezalaxe, Carmelo Vicentek ere Finlandian bizitako esperientzia asko baloratzen du. "Beste **ingurune** batean, beste pertsona batzuekin eta beste hizkuntza batekin lan egitera ohitzen zara. Esango nuke pertsona moduan hazteko baliagarria izan dela atzerriko esperientzia". Carmelok Karrera Amaierako Proiektua Finlandian egin zuen sei hilabetetan. Orain bigarren zikloa ikasten ari da Enpresa Zientzien Fakultatean.

Gabonak Mexikon

Bere ikaskideak ez bezala, Judit Maniasek Mexiko D.F.en igaro ditu Gabonak. Goi Eskola Politeknikoan ari da ikasten, Ingeniaritza Informatikoko bosgarren ikasturtean da une hone-tan, eta urtebeterako joan bazen ere, sei hilabete egingo ditu D.F.n. Herriminak jota, baina gustura pasa ditu opor egunak Juditek. "Bikotea eta ahizpa etorri dira, eta primeran igaro ditugu Gabonak". Juditek sei hilabeteko egonaldia egingo du Mexikon eta ez da otsailera arte Euskal Herrira **itzuliko**.

1B Sinonimo diren hitzak behar bezala lotzen saia zaitez. Kontuan izan testutik hartutakoak direla denak:

BIKOTEKIDEA	EREMU
ERRALDOIA	GOGO BIZIZ EGON
PISUA	BEREHALA
BEREBIZIKO	EGUNDOKO
SEGITUAN	ZAMA
IGARRI	BUELTATU
IRRIKATAN EGON	IKARAGARRIA
ALDI BEREAN	MUTIL-LAGUNA
INGURUNE	BATERA
ITZULI	NABARITU

Zalantzarik baduzu, jo 45. orrialdera.

ABERASGARRI.- *Enriquecedor/a*. Enrichissant/e.
AHAZTEZIN.- *Inolvidable*. Inoubliable.
ATZERRI.- *Extranjero (país o pueblo)*. Pays étranger.
BILAKAERA.- *Evolución*. Evolution.
ERRONKA.- *Desafío*. Défi.
HEZIKETA.- *Formación*. Formation.
IKASKETA.- *Estudios*. Études.
INDARBERRITU.- *Recobrar fuerzas*. Récupérer ses forces.
JOERA.- *Tendencia*. Tendance.
LATZ.- *Duro/a*. Dur/e.
MORDO.- *Gran cantidad*. Un grand nombre.
MUGIKORTASUN.- *Movilidad*. Mobilité.
MURGILDU.- *Enfrascar (se)*. (Se) plonger dans.
NAHI.- *Deseo*. Désir.
NAZIOARTEKO.- *Internacional*. International.

Testua: Gorka Etxabe Otadui (Arteman Komunikazioa)
Argazkiak: Josetxo Arantzabal

We Are Standard: Euskal Herrian ez dira estandar

B Azken hilabeteotan gogor eta indartsu dabilen musika-taldea da *We Are Standard* (Getxo). Aire eta dotorezia britainiarraz jantzita etorri dira taldekideak Loiun (Bizkaia) egin dugun hitzordura. Getxo Portsmouth (Ingalaterra) aldera begira dagoela diote... Datorren urte hasierarako editatuko dute hirugarren bilduma, Ingalaterran. Aurkezpen-bideoak ere han egingo dituzte. "Aspalditik dugun nahia beteko da, izan ere, Ingalaterran egingo dugu datorren diskoaren promozio bira". Hurrengo geldialdia, berriz, Tokion egin gura dute.

E standarrak direla aitortzen dute *We Are Standard* Getxoko musika-taldeko kideek, _____(1)_____. 3.000 W 40.000 V izena zuen lehen bildumaren azala gogora ekarri -bonbilla bat irudikatzen du-, 'standard' hitzaren kontzeptua azaldu gura izan du Deu Txakartegik (ahotsa). "Bonbillaren elementuek ez dute ezertarako balio bananduta egonez gero. **Osa-gai arruntak** dira, estandarrek. Baina elkartuz gero, bonbilla bihurtu eta beroa, argia edota energia ematen dute. Bada, _____(2)_____. Horixe da, beraz, *We Are Standard* izenarekin **adierazi** nahi dutena.

Gaur egun, Loiuko lokal ez oso estandarrean egiten dituzte **entseguak**. Hiru sofa, kolore urdineko paretak, gortina gorriak, musika-tresnak eta koloretako argiak... guztiek bat eginik taldearen berezko estiloa adierazten dute. "Giro **erosoa** sortzeko erabiltzen ditugu koloretako argi horiek", azaldu digu Javi Letak (bateria).

Unibertsitatetik bueltan

2002an eman zituen lehen urratsak taldeak, Algortako (Villamonte) Riff musika-tresnen **saltoki** batean. Lokalak bi edo hiru entsegu-gela zituen eta han hasi ziren egungo taldekide diren Juan Escribano (gitarra), D.W. Farringdon eta Deu Txakartegi. Unibertsitateko ikasketak amaituta, aurretik hainbat taldetan aritu ondotik, jotzen jarraitzea erabaki zuten. Garai hartan, bi gitarra eta bi bateriaren laguntzaz jotzen zuten. Baina: "Juanek baino okerrago jotzen dut nik gitarra, beraz, baxua jotzen hasi nintzen", dio Txakartegik. Hala, erritmo ezberdinak sortzeko asmoz, bi bateria jotzen jarraitu zuten.

Lehen maketarekin, _____(3)_____. Hiru abestiz osatutako 'Golden section' izenez kaleratu zuten EP bat 2004an, eta 2005ean FIB (Benicassim) musika jaialdian 'Demo Proiektua' irabazi zuten. *Mondo Sonoro* aldizkariak ere, maketa onenaren saria eman zien urte berean. Hasierako entsegu egunak gogoratuz, egindako lanak merezi izan duela aitortzen dute *standardtarrek*. Eta ez da gutxiagorako, izan ere, *Evolución de Música*, *Creación Sonora*, *Ojo crítico al mejor Grupo de Rock Contem-*

poráneo edo bideoklipen *UFI* sariak irabazi dituzte, besteak beste, azken urteotan.

MTV European Music Award

Abenduaren 5ean Berlinen izan ziren, *MTV European Music Award* sarien jaialdi handian, Espainiako musika talderik onenaren saria jasotzera joan ziren. "Txapeldunen ligako" handienen artean ibili ondotik, asko ikasi dutela adierazi eta **gogoeta** egin dute. "Berlingo esperientzia izugarria izan da, oso dibertigarria. Maila horretako taldeen arteko erlazioak eta gau-jaiak ezagutu ditugu; taldeak ere, promozio handia jaso du". Espainiako talde onenaren MTV saria jasota, ibilbide motzean urruti heldu dira getxotarrak. "_____(4)_____", **eman** digute **aditzera**. Eta, beharbada, hori da taldearen arrakastaren sekretua.

Punk-funk eta dance-rock etiketatik at, jendea dantzan jartzea dute helburu; izan ere, azken bildumak dantzatzeko doinu asko ditu. "Euskal Herrian jendea dantzan jartzea ez da lan erraza", dio Escribanok. "Orduaren arabera da hori", gaineratzen du Jon Agirreazaldegik. "Horregatik gara gaueko azken orduko talde **aproposa**", dio Txakartegik. Musika dibertsionat hartu eta kontzertuetan giro ona bilatzen dute, "**gaitzak** bakarrik etortzen dira-eta". Escribanok azaltzen duenez, "guztion artean sortzen den gertaera naturala da kontzertua, eta guk hori jendearekin **ospatu** nahi izaten dugu".

Konplexurik gabeko taldea

Mushroom Pillow diskoetxean sortzea erabaki egokia izan zen *We Are Standard* taldekoentzat, "hanka bat Espainian eta beste bat nazioartean izatea lortu baitugu". Lehen lana, jada, Madrilgo diskoetxearekin kaleratu zuten eta ehun kontzertutik gora eskaini zituzten Espainian eta Europan. "Nola **babesten** gaituzten? Asko eta oso ondo", dio Escribanok. "Oso pozik gaude beraiekin, gure taldearentzako diskoetxerik onena dela uste dugu. Gainera, hasieratik egin genuen bat taldea lantzeko moduarekin", azaldu du taldeko abeslariak.

Taldearen arabera, ez dago pasaportearen beharrik atzerrian jotzeko. "Abesti eta zuzeneko onak behar dira, _____(5)_____. Baina ez dago lurralde edo hizkuntza eremua mugatzeko arrazoirik". **Ildo** horretatik, konplexurik gabeko taldea direla **argudiatzen** dute. Hain zuzen ere, hori bera landu dute Londreseko Andy Gill (Gang of Four) **ekoizlearekin**. "Popari beldurra kentzen lagundu digu Gillek". Ospe eta eskarmentu handiko ekoizlea da Gill, eta maila handiko industriari dago lotuta. Harengana minimalismo bila jo zuten, "soinua garbituko zigula uste genuen, musika-tresna eta pista ugari erabiltzen baititugu,

Taldeakideak,
ezkerretik eskuinera:
Javi Leta
Deu Txakartegi
Juan Escribano
Jon Aguirrezabalaga

baina kontrakoa gertatu zen. Ezaugarri hori taldearen indar-gune bilakatu eta zuzen **ustiatu** du Gillek”.

Iragana eta oraina

Elektronikari eta Rockari esker, *We Are Standard* den abestiek iragana eta oraina islatzen dute. “Bai hala da. Denetarik entzuten dugu, toki guztietako musika esango nuke, baina onena soilik gustatzen zaigu”, azaltzen du Txakartegik. “Entzundakoa gure kantuetan **islatzen** saiatzen gure gero”.

Bigarren lana kaleratuta, taldearen izen bera duen *We Are Standard*, lanez gainezka dabilta, berrehun kontzertu **hitzartuta** baitituzte. Lortutako arrakasta ez da batere ‘estandarra’, zein ote da sekretua? “Azken urtea azeleratua izan da oso. Hartutako erabakiak, orokorrean, egokiak izan direla uste dugu. Iazko uda ere garrantzitsua izan zen, oso kontzertu onak eman genituen-eta”. ■

1B Segidan, testutik atera ditugun hainbat esaldi irakurriko dituzu. Nor bere lekuan kokatu behar duzu, baina kontuan izan BI ESALDI SOBERAN DAUDELA. Erne, beraz!

- A.- arazoak baino ez zituzten izan
- B.- Eztabaida ugari izaten ditugu gure artean
- C.- baina musikari dagokionez, “gauza bereziak” sortzen dituztela azaldu digute
- D.- arrakasta eta errekonozimendua etorri zen
- E.- eta gero horiek eszenatoki gainean defendatzeko gai izan behar duzu
- F.- gure taldearekin gauza bera gertatzen da
- G.- Lan handia dago atzetik

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

ADIERAZI.- *Expresar.* Exprimer.

ADITZERA EMAN.- *Manifestar.* Déclarer.

AITORTU.- *Confesar.* Reconnaître.

APROPOS.- *Adecuado/a.* Adéquat/e.

ARGUDIATU.- *Argumentar.* Argumenter.

ARRUNT.- *Común.* Courant/e.

BABESTU.- *Apoyar.* Appuyer.

BANANDUTA.- *Separado/a.* Séparé/e.

BILDUMA.- *Album.* Album.

BIRA.- *Gira.* Tournée.

EKOIZLE.- *Productor/a.* Producteur/trice.

ENTSEGU.- *Ensayo.* Répétition.

EROSO.- *Cómodo/a.* Confortable.

GAITZ.- *Mal, enfermedad.* Mal, maladie.

GELDIALDI.- *Parada.* Pause.

GOGOETA.- *Reflexión.* Réflexion.

GURA.- *Nahi.* Querer. Vouloir.

HITZARTU.- *Apalabrar.* Accorder.

ILDO.- *Dirección.* Direction.

ISLATU.- *Reflejar.* Réfléter.

OSAGAI.- *Componente, elemento.* Ingrédient.

OSPATU.- *Celebrar.* Célébrer.

SALTOKI.- *Tienda.* Magasin.

USTIATU.- *Sacar provecho, explotar.* Exploiter.

Unescok Kultura-aniztasunaren urtea izendatu du 2010a

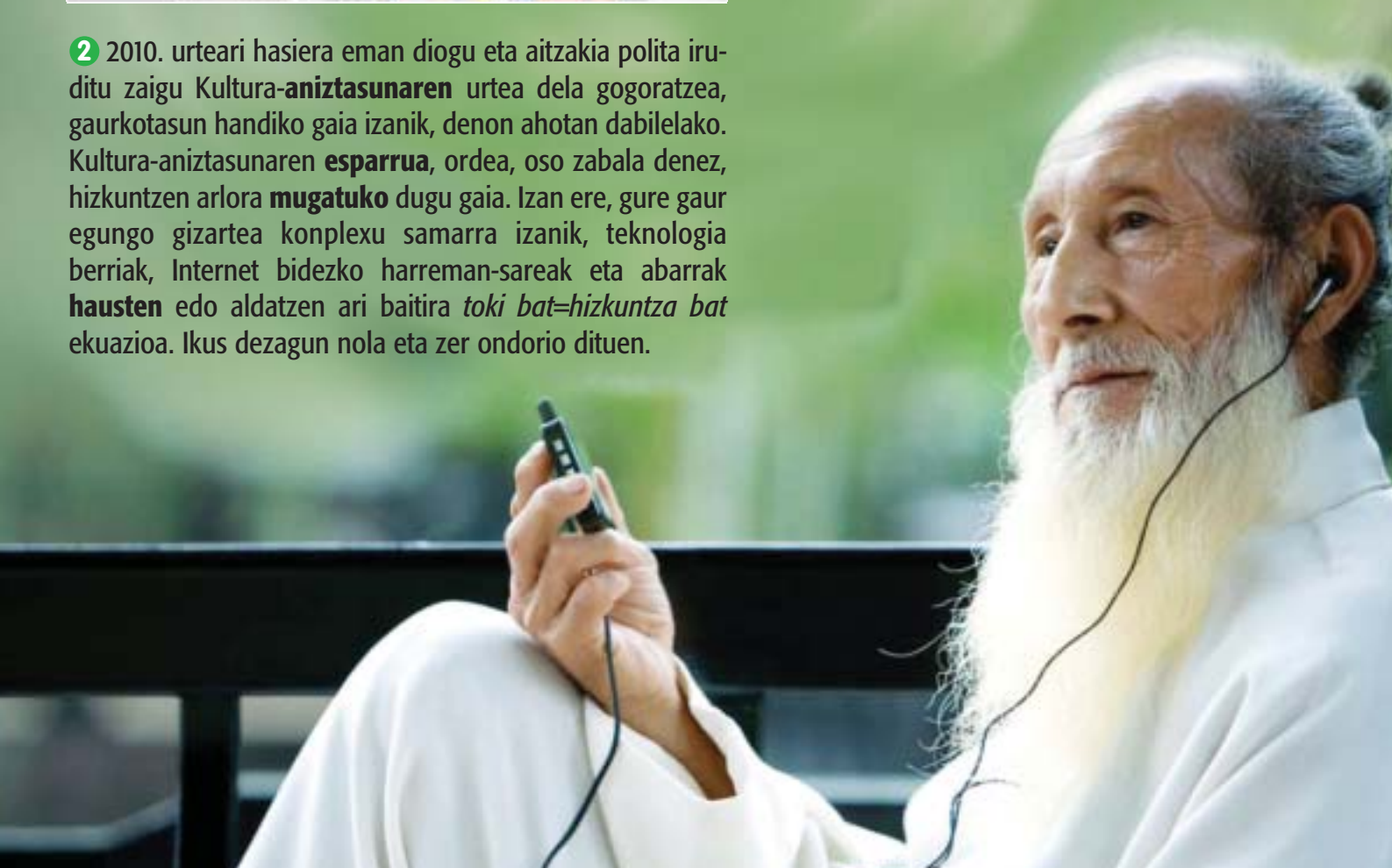

Komunikazioaren aroan bizi garela garbi dago eta baita ____ (1) ____ eta errazagoa dela leku batetik bestera ____ (2) ____ . Honen guztiaren ondorioak ezagunak dira: gure gizartea jatorri kultural desberdina duen gero eta jende gehiagok osatzen du eta badirudi globalizazioaren aro honetan gero eta azkarrago eta maizago gertatuko dela kulturalki jatorri desberdinak dituzten ____ (3) ____ leku berean bizitzea. Desberdintasun horiek, ordea, aberastasun iturri bukaezina ere badira eta horixe da urte honetan azpimarratu nahi den ideia nagusia: aniztasunak kultura-aldaketa dakar eta guztiontzat mesedegarri izango da. Ez da erraza, baina, aniztasun hori **kudeatzea**, hizkuntzena barne, horrexegatik da eta izango da munduaren **erronka** zailenetako bat gaur egun ____ (4) ____ etorkizunean.

Kultura-aniztasuna eta hizkuntza

Hizkuntza gehienek –munduan sei-zortzi mila inguru hizkuntza daude– esparru eta kultura jakin bati lotuta segitzen ____ (5) ____ eta, oraindik ere, giza talde ezberdinen arteko mugak **adierazteko** funtzioa dute. ____ (6) ____ bezalaxe, beren historia propioa dute, eta nortasun-**adierazle** ere badira. Gainera, **hizkuntza nagusiek** (esate baterako, ingelesak, gaztelaniak edo

2 2010. urteari hasiera eman diogu eta aitzakia polita iruditu zaigu Kultura-**aniztasunaren** urtea dela gogoratzea, gaurkotasun handiko gaia izanik, denon ahotan dabilelako. Kultura-aniztasunaren **esparrua**, ordea, oso zabala denez, hizkuntzen arlora **mugatuko** dugu gaia. Izan ere, gure gaur egungo gizartea konplexu samarra izanik, teknologia berriak, Internet bidezko harreman-sareak eta abarrak **hausten** edo aldatzen ari baitira *toki bat=hizkuntza bat* ekuazioa. Ikus dezagun nola eta zer ondorio dituen.

txinerak) **erakarri** egiten dituzte **hizkuntza gutxituetako hiztunak**, ____ (7) ____ jende gaztea. Eta hori gertatzen da **gailentzen** diren hizkuntza horiek arlo publikoan nabarmendu egiten direlako eta ospe ona dutelako, hau da, hizkuntza horiek menperatzeak estatus berezia ematen ____ (8) ____ hiztun berriari. Baina egoera honek, zenbaitetan, ondorio txarrak sortzen ditu: esaterako, hizkuntza gutxitua hitz egiten duen pertsonak bere familia hizkuntza **gutxiestea** eta pixkanaka, galtzen uztea.

Eta ezin da ahaztu ere hizkuntza nagusiek, batez ere ingelesak, duten indar eta eragina arlo guztietan. Hizkuntzalariek esana digute hizkuntza bat ari dela munduan galtzen **bi astez behin**, eta egungo hizkuntzen erdia mende honetan hilko dela seguru aski. Unescok Parisen berriki **ezagutzera eman** duen mapan, arriskuan ____ (9) ____ hizkuntzen mapan, azaltzen da 200 hizkuntza galdu direla azken hiru hamarkadetan, 538 egoera kezkarria daudela, 632 egoera larrian, 502 **txit** larrian, eta 607 **kaltetua izateko arriskuan**. Unescok azken multzo honetan ikusten du euskara EAEn, eta aurreko multzoan Ipar Euskal Herrian.

Hizkuntza bat galtzen denean, ondorioa oso larria da, kultura-aniztasuna bera kaltetua gertatzen baita. Galdu den hizkuntzaz gain galtzen direlako, baita ere, aukerak, ohiturak, oroitzenak, pentsatzeko eta esateko moduak, hau da, etorkizun hobea lortzeko oso ____ (10) ____ diren **baliabideak**.

Zer da ezinbestekoa hizkuntza gutxitu horiek **berrindartze**-ko? Hizkuntza indartu nahi duen giza talde edo herri ____ (11) ____ bere kultura-nortasuna sendotzea. Adituen ustez, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologia (IKT) sendotze horretan lagungarriak izan daitezke, eta dira. Ikusi besterik ez ____ (12) ____ facebook edo myspace bezalako tresnek nola jar ditzaketen harremanetan, oso modu ____ (13) ____, bestela komunikatuko ez ____ (14) ____ pertsonak eta harreman horiek beren hizkuntza gutxituan gerta daitezen bidea eskainiz, gainera.

Kultura-aniztasuna aipatu, eta askok hizkuntzak duen osasunari begiratzen ____ (15) ____ Zergatik? Giza kultura ia guztiek, hurrengo belaunaldietara iritsi nahi badute, hizkuntzaren **premia** dutelako. Munduko hizkuntzak etengabe **baliagarriak** izatea nahi bada, hizkuntza-aniztasunak **irauteko modua** aurkitu behar dugu, hizkuntza horiek babestuz, berrindartuz, eleaniztasuna eta itzulpengintza bultzatuz, gizarteko hizkuntza guztien alderdi funtzionala aldarrikatuko duten politika-egitasmoak **aurrera eramanez**... ■

ADIERAZI. - *Expresar.* Exprimer.

ADIERAZLE. - *Indicador/a.* Indicateur/trice.

ANIZTASUN. - *Diversidad.* Diversité.

AURRERA ERAMAN. - *Llevar adelante.* Pousser.

BALIABIDE. - *Recurso, medio.* Moyen.

BALIAGARRI. - *Útil, práctico/a.* Utile.

BERRINDARTU. - *Fortalecer, reforzar.* Renforcer.

BI ASTEZ BEHIN. - *Una vez cada dos semanas.*

Une fois chaque deux semaine.

ERAKARRI. - *Atraer.* Attirer.

ERRONKA. - *Desafío.* Défi.

ESPARRU. - *Ámbito, campo.* Milieu.

EZAGUTZERA EMAN. - *Dar a conocer.* Faire connaître.

GAILENDU. - *Nagusitu. Sobresalir, destacar.* Dominer.

GUTXIETSI. - *Menospreciar.* Mépriser.

HAUTSI. - *Puskatu. Romper.* Casser.

HIZKUNTZA GUTXITU. - *Lengua minoritaria.* Langue minoritaire.

HIZKUNTZA NAGUSI. - *Lengua mayoritaria.* Langue majoritaire.

HIZTUN. - *Hablante.* Parlant/e.

IRAUTEKO MODU. - *Modo, forma de subsistencia.*

Manière de subsistance.

KALTETU. - *Dañar, perjudicar.* Endommager.

KALTETUA IZATEKO ARRISKUAN. - *En riesgo de ser dañado/a.*

En risque d'être abîmé/e.

KUDEATU. - *Gestionar.* Gérer.

MUGATU. - *Limitar, delimitar.* Limiter.

PREMIA. - *Necesidad.* Nécessité.

TXIT. - *Oso. Muy. Très.*

2 Artikulua irakurri ahala, aukera ezazu zenbaki bakoitzari dagokion hitza:

1.- a) gero b) zenbat c) zaila d) orduan	4.- a) edo b) ala c) nahiz d) baino	7.- a) gehienez b) beharbada c) batez ere d) hainbat	10.- a) bereziak b) xumeak c) trebeak d) baliagarriak	13.- a) larrian b) nekez c) zailan d) erosoan
2.- a) mugitu b) mugitzea c) mugitzeko d) mugituz	5.- a) dira b) dituzte c) zaizkio d) dute	8.- a) diotelako b) diolako c) zaiolako d) zaielako	11.- a) hori b) horrek c) horiek d) horietan	14.- a) litzatekeen b) lituzketen c) luketen d) liratekeen
3.- a) pertsonak b) pertsonak c) pertsona d) pertsonarik	6.- a) Herriek b) Herriak c) Herrik d) Herri	9.- a) daude b) dauden c) dagoen d) duten	12.- a) da b) du c) dago d) daude	15.- a) dute b) diete c) diote d) zaie

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

Iturria: UNESCOren: *Investing in Cultural Diversity and Intercultural Dialogue* txostena, laburtua eta moldatua.

ZEIN OTE DA GURE ETORKIZUNA?

¿CUÁL ES NUESTRO FUTURO?

1A Urtea hasi bezain laster, erabaki batzuk hartzen ditugu eta asmo edo intentzio onen zerrenda egiten dugu: armairua ordenatuko dut, gehiago irakurriko dut, telebista gutxiago ikusiko dut... Izaten dira, hala ere, asmo handiagoak: aurtan ama izango naiz, erretiroa hartuko dut... hauetako asko guk erabakitakoak izan ohi dira, baina badira beste batzuk gure eskuetatik kanpo geratzen direnak, alegia, guk propio "eskatu" gabe gertatzen direnak. Etorkizunean zer gertatuko den jakitea batzuek oso gustuko dute. Beste batzuk, ordea, gauzak etorri ahala hartzen dituzte. Zu zein multzotakoa zara?

Batekoa ala besteko izan saia gaitezen sekuentzia honetan gertatuko denaren berri esaten. Edo, behinik behin, nola esan behar dugun ikasten.

[Sekuentzia Didaktikoa]

- Mediante unas fotografías identificarás ciertas acciones, las cuales sucederán en tiempo futuro.
- Analizarás los sufijos –ko y –go que necesitamos para indicar que esa acción se realizará en el futuro.
- Leerás unas frases presentadas por parejas. Son casi idénticas. Lo único que difiere entre ellas es el orden de los componentes, algo muy importante en la sintaxis del euskara. El término al que nos referimos es TEMA.
- En la última tarea escribirás una carta prediciendo lo que sucederá el año que viene.

Helburua gauzatzeko hauek izango dira egingo dituzun lanak:

- Argazki batzuk baliatuz ekintzak identifikatuko ditugu. Ondoren, ekintza horiek geroaldian gertatuko dira. Aditzek geroaldiari erreferentzia egiteko duten ezaugarria, –ko eta –go atzizkia, alegia, aztertuko dugu.
- Etorkizunean gertatuko diren gertakari batzuk irakurriko dituzu. Esaldiak bikoteka antolatu ditugu. Zure lana beren artean zein alde dagoen atzematea izango da.
- Euskarazko esaldietan osagaien ordenak zein garrantzi duen aztertuko dugu eta galdegaiaren egitekoa zein den ondorioztatu.
- Azken atazan igarle bihurtuko zara eta idatziz eskutitz bati erantzungo diozu datorren urtean zer gertatuko zaion esanez.

1 ZER GERTATUKO DA?

¿QUÉ PASARÁ?

Etorkizunari buruz hitz egiten hasi baino lehen, ekintza batzuk identifikatuko ditugu. Erreparatu argazkiei eta bertan deskribatzen diren ekintzei.

Antes de empezar a hablar del futuro, vamos a identificar algunas acciones. Fijate en las fotos y las acciones que éstas describen.

ZIGARRO BAT ERRE

AUTO BAT GIDATU

EZKONDU

GURPILA ALDATU

ERRETIROA HARTU

MENDIA IGO

AMA IZAN

DIBORTZIATU

Lotu euskarazko eta gaztelaniazko aditzak:
Une los verbos en euskera y castellano:

ERRE	JUBILARSE
GIDATU	CONducIR
EZKONDU	DIVORCIARSE
ALDATU	SER MADRE
ERRETIROA HARTU	FUMAR
IGO	SUBIR
AMA IZAN	CAMBIAR
DIBORTZIATU	CASARSE

Ba al dakizu aditz hauen etorkizuneko forma idazten? Ikusi adibidea:
¿Sabes escribir la forma futura de estos verbos? Mira el ejemplo:

ERRE + KO = ERREKO

GIDATU + ____ = _____

EZKONDU + ____ = _____

ALDATU + ____ = _____

ERRETIROA HARTU + ____ = _____

IGO + ____ = _____

AMA IZAN + ____ = _____

DIBORTZIATU + ____ = _____

Osatuko al duzu arauan falta dena?
¿Puedes completar lo que falta en esta regla?

-N bukaera duten aditzek _____ hartzen dute -KOn ordez etorkizuneko formetan.
Los verbos en euskera que acaban en -N toman _____ en lugar de -KO en las formas de futuro.

2 FAMATUEN ETORKIZUNA

EL FUTURO DE LOS FAMOSOS Y LAS FAMOSAS

Ikus dezagun zer dioten pertsona ezagun hauek beren etorkizunari buruz:

Nik aurtan ez dut jatetxeetan erreko
Nik aurtan ez dut erreko jatetxeetan

Nik disko berria grabatuko dut hemendik gutxira
Nik hemendik gutxira grabatuko dut disko berria

Nik aurtan 1 Formularen gidatuko dut
Nik 1 Formularen gidatuko egingo dut aurtan

Gu laster dibortziatuko gara
Gu laster dibortziatu egingo gara

Ni aurtan ama izango naiz
Ni aurtan izango naiz ama

Nik laster hartuko dut erretiroa
Nik erretiroa hartuko dut laster

Ni aurtan ezkondu egingo naiz
Ni aurtan ezkonduko naiz

Gure taldea aurtan lehenengo mailara igoko da
Gure taldea aurtan igoko da lehenengo mailara

Konparatu adibide
bakoitzean dauden bi esaldiak:
Compara las dos frases que hay en cada
uno de los ejemplos:

Berdinak al dira?

¿Son iguales?

Bai/Si ☐

Ez/No ☐

Zergatik?

¿Por qué?

Euskaraz, hitzen ordena ez da inportantea. ☐

En euskera, el orden de las palabras no es importante.

Euskaraz, hitzen ordena inportantea da. ☐

En euskera, el orden de las palabras es importante.

Erantzuteko garaian zalantzarik izan baduzu, jo 18. orrialdera.

Si has tenido alguna duda a la hora de contestar, consulta la página 18.

Aurreko informazioa kontuan hartuz, saia zaitetz orain esaldi hauetako hutsuneak betetzen:
Teniendo en cuenta la información anterior, trata de completar los huecos de estas frases:

Andoni Egaña bertsolariak
Beyoncé kantariak
Errealak
Gisele Bündchen modeloa
Michael Schumacher pilotuak
Paul McCartney abeslariak
Stephen eta Elaine Hawking
Suediako Victoria printzesa

- 1.- _____ erretiroa hartuko du.
- 2.- _____ lehenengo mailara igoko da.
- 3.- _____ dibortziatu egingo dira.
- 4.- _____ ez du jatetxeetan erreko.
- 5.- _____ 1 Formularen gidatuko du.
- 6.- _____ ezkondu egingo da.
- 7.- _____ disko berria grabatuko du.
- 8.- _____ ama izango da.

Zeri erreparatu diozu izena aukeratzeko garaian?
¿En qué te has fijado a la hora de elegir el nombre?

.....

3 HAUSNAR DEZAGUN

REFLEXIONEMOS

Adibideetan ikusi dugunez, hitzen ordena aldatuta dugu esaldietan. Ikus dezagun esaldi bakoitzaren esanahia zein den:

Adibidez:

Ni aurten ama izango naiz Este año seré madre (no me voy a casar, ni me voy a jubilar... lo importante es el hecho, no cuándo ocurrirá)

Ni aurten izango naiz ama Seré madre este año (no el que viene ni el pasado año, así que lo importante es cuándo seré madre, es lo que quiero remarcar)

Aurreko azalpena kontuan izanik, idatz ezazu kasu bakoitzean zein den esaldiaren itzulpena eta zer azpimarratzen den bertan.

Teniendo en cuenta la explicación anterior, escribe en cada caso cuál es la traducción de la frase y qué es lo que se quiere destacar en la misma.

Nik laster hartuko dut erretiroa

Nik erretiroa hartuko dut laster

Ni aurten ezkondu egingo naiz

Ni aurten ezkonduko naiz

Nik aurten 1 Formulan gidatuko dut

Nik 1 Formulan gidatu egingo dut aurten

Nik disko berria grabatuko dut hemendik gutxira

Nik hemendik gutxira grabatuko dut disko berria

Gu laster dibortziatuko gara

Gu laster dibortziatu egingo gara

Gure taldea aurten lehenengo mailara igoko da

Gure taldea aurten igoko da lehenengo mailara

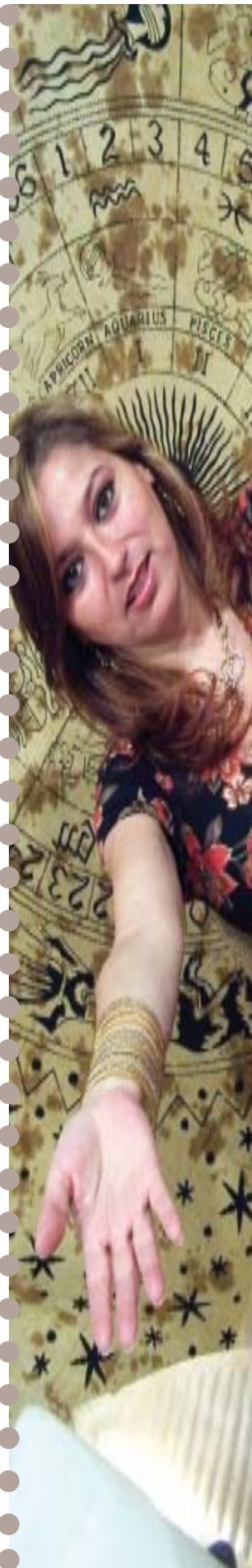
Laburtuz

Resumiendo

Euskaraz, aditz nagusiaren ezkerretara dagoen elementua da garrantzitsuena eta GALDEGAIA deitzen diogu.

En euskera, el elemento que está a la izquierda del verbo principal es el más importante y le llamamos TEMA.

Según hemos visto en los ejemplos, se da un cambio de orden de las palabras en las frases. Veamos cuál es el significado en cada una de las frases:

Orain, azpimarra ezazu esaldi bakoitzeko GALDEGAIA:

Ahora, subraya en cada caso cuál es el TEMA:

Ni aurten ama izango naiz
 Ni aurten izango naiz ama
 Nik aurten hartuko dut erretiroa
 Nik erretiroa hartuko dut aurten
 Ni aurten ezkondu egingo naiz
 Ni aurten ezkonduko naiz
 Nik aurten 1 Formulan gidatuko dut
 Nik 1 Formulan gidatuko egingo dut aurten
 Nik disko berria grabatuko dut aurten
 Nik aurten grabatuko dut disko berria
 Gu laster dibortziatuko gara
 Gu laster dibortziatu egingo gara
 Gure taldea aurten lehenengo mailara igoko da
 Gure taldea aurten igoko da lehenengo mailara

Denbora-adierazleak

Expresiones de tiempo

Etorkizunari buruz hitz egiten dugunean, hauek dira gehien erabiltzen ditugun moldeak:
 Cuando hablamos del futuro, estas son las expresiones que utilizamos más frecuentemente:

Aurten	<i>Este año</i>
Laster	<i>Próximamente, dentro de poco</i>
Laster batean	<i>Próximamente, dentro de poco</i>
Hemendik gutxira	<i>Próximamente, dentro de poco</i>
Bihar	<i>Mañana</i>
Datorren egunean	<i>El próximo día</i>
Datorren astean	<i>La semana que viene</i>
Datorren hilean	<i>El mes que viene</i>
Datorren urtean	<i>El año que viene</i>

Erabil ezazu molde horietako bakoitza zeure buruari buruzko esaldiak idatziz:

Utiliza cada una de las anteriores expresiones para escribir frases sobre ti:

Aurten	
Laster	
Laster batean	
Hemendik gutxira	
Bihar	
Datorren egunean	
Datorren astean	
Datorren hilean	
Datorren urtean	

4 NIRE ETORKIZUNA JAKIN NAHI DUT QUIERO SABER MI FUTURO

Irakurri arretaz zer esan dion igarleak beregana joan den pertsonari:

Lee con atención lo que le ha dicho la adivina a la persona que ha acudido a ella:

a) Laster ezkonduko zara

b) Datorren hilean emakume eder bat ezagutuko duzu

f) Bi seme-alaba izango dituzu datorren urtean

c) Ez duzu lan berria aurkituko aurten

d) Ez zara zoriontsua izango

g) Etxe eder bat erosiko duzu

e) Laster diru asko irabaziko duzu

h) Osasuntsu biziko zara

Ulertu al dituzu? Lotu esaldiak eta itzulpenak:
¿Las has entendido? Une las frases y sus traducciones:

- ☒ 1. Pronto te casarás
- ☐ 2. Vivirás saludablemente
- ☐ 3. Pronto ganarás mucho dinero
- ☐ 4. El mes que viene conocerás a una hermosa mujer
- ☐ 5. No serás feliz
- ☐ 6. Este año no encontrarás un nuevo trabajo
- ☐ 7. El año que viene tendrás dos hijos
- ☐ 8. Comprarás una hermosa casa

EJERCIENDO DE ADIVINO/A

Has recibido este mensaje al que vas a contestar por escrito, explicando las cosas que le van a ocurrir.

Idatzi hau jaso duzu eta zuk idatziz erantzun egingo diozu, gertatuko zaizkion gauzak azalduz:

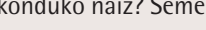
Kaixo, Felipe naiz eta nire etorkizuna jakin nahi dut. Mesedez, esadazu: Ezkonduko naiz? Seme-ala-bak izango ditut? Lan berria aurkituko dut?

Erotzen ari naiz!!!!

Esan, esan zure bola magikoan ikusten duzuna.

Eskerrik asko zure laguntzagatik

Felipe

Kaixo, Felipe:
Hauxe ikusi dut nire bolan:

- Aurten.....

Besterik ez
Zaindu eta nahi duzunera arte
Igarlea

Zure idatzia guri bidali nahi izatera, hementxe duzu gure helbidea: argitalpenak@habe.org.
Trukean, opari bat jasoko duzu.

! Erantzun-orria:

1 ZER GERTATUKO DA?

ERRE	FUMAR
GIDATU	CONducir
EZKONDU	CASARSE
ALDATU	CAMBIAR
ERRETIROA HARTU	JUBILARSE
IGO	SUBIR
AMA IZAN	SER MADRE
DIBORTZIATU	DIVORCIARSE

GIDATU + KO = GIDATUKO
 EZKONDU + KO = EZKONDUKO
 ALDATU + KO = ALDATUKO
 ERRETIROA HARTU + KO = ERRETIROA HARTUKO
 IGO + KO = IGOKO
 AMA IZAN + GO = AMA IZANGO
 DIBORTZIATU + KO = DIBORTZIATUKO

-N bukaera duten aditzek **-GO** hartzen dute -Koren ordeztokizuneko formetan.
 Los verbos en euskera que acaban en -N toman **-GO** en lugar de -KO en las formas de futuro.

2 FAMATUEN ETORKIZUNA

Berdinak al dira? Bai/Sí ☐ Ez/No ☐

¿Son iguales?

Zergatik? Euskaraz, hitzen ordena inportantea da. ☐

¿Por qué? En euskera, el orden de las palabras es importante.

- 1.- Paul MacCartney abeslariak erretiroa hartuko du.
- 2.- Erreala lehenengo mailara igoko da.
- 3.- Stephen eta Elaine Hawking dibortziatu egingo dira.
- 4.- Andoni Egaña bertsolariak ez du jatetxeetan erreko.
- 5.- Michael Schumacher pilotuak 1 Formularen gidatuko du.
- 6.- Suediako Victoria printzesa ezkondu egingo da.
- 7.- Beyoncé kantariak disko berria grabatuko du.
- 8.- Gisele Bündchen modeloa ama izango da.

Zeri erreparatu diozu izena aukeratzeko garaian?

¿En qué te has fijado a la hora de elegir el nombre?

Pertsonaiak ezagutzeaz gain, konturatuko zinen izen batzuek -k dutela bukaeran eta beste batzuek, berriz, ez.

Además de conocer los personajes, te habrás dado cuenta de que algunos nombres llevan una -k al final y otros, en cambio, no.

3 HAUSNAR DEZAGUN

Nik laster hartuko dut erretiroa
 Nik erretiroa hartuko dut laster

Me jubilaré pronto (no el año que viene, ni el siguiente)
 Pronto me jubilaré (no me divorciaré)

Ni aurten ezkondu egingo naiz
 Ni aurten ezkonduko naiz

Yo este año me casaré (no me separaré)
 Yo me casaré este año (no el que viene)

Nik aurten 1 Formularen gidatuko dut
 Nik 1 Formularen gidatuko egingo dut aurten

Este año conduciré en la Fórmula 1 (no en cars, en la París Dakar o rallyes)
 Este año conduciré en la Fórmula 1 (no cambiaré ruedas o daré la salida)

Nik disko berria grabatuko dut hemendik gutxira
 Nik hemendik gutxira grabatuko dut disko berria

Dentro de poco grabaré un disco nuevo (no lo compondré o diseñaré la portada del mismo)
 Grabaré el disco nuevo dentro de poco (y no el año que viene)

Gu laster dibortziatuko gara
 Gu laster dibortziatu egingo gara

Nosotros pronto nos divorciaremos (no tardaremos mucho)
 Nosotros pronto nos divorciaremos (no nos volveremos a casar)

Gure taldea aurten lehenengo mailara igoko da
 Gure taldea aurten igoko da lehenengo mailara

Nuestro equipo subirá a primera división este año (no seguirá en segunda)
 Nuestro equipo subirá a primera división este año (no tendremos que esperar al que viene)

Ni aurten ama izango naiz
 Ni aurten izango naiz ama
 Nik aurten hartuko dut erretiroa
 Nik erretiroa hartuko dut aurten
 Ni aurten ezkondu egingo naiz
 Ni aurten ezkonduko naiz
 Nik aurten 1 Formularen gidatuko dut

Nik 1 Formularen gidatu egingo dut aurten
 Nik disko berria grabatuko dut aurten
 Nik aurten grabatuko dut disko berria
 Gu laster dibortziatuko gara
 Gu laster dibortziatu egingo gara
 Gure taldea aurten lehenengo mailara igoko da
 Gure taldea aurten igoko da lehenengo mailara

4 NIRE ETORKIZUNA JAKIN NAHI DUT

- a.- 1
- b.- 4
- c.- 6
- d.- 5
- e.- 3
- f.- 7
- g.- 8
- h.- 2

1A Sail honetako gonbidatu guztiei, euskara ikasten aritu direnean bizi izandako hainbat konturi buruzko galderak egiten dizkiegu, denei berberak. Zuetako asko bezalaxe, euskaldun berriak izanik erantzun digutena interesgarria gertatuko zaizuelakoan.

Juan Vallejo

Testua: Gorka Etxabe Otadui (Arteman Komunikazioa)

Argazkia: Josetxo Arantzabal

Alberto Iñurrategi eta Mikel Zabalza lagunekin batera egin ditu Juan Vallejok (Gasteiz, 1970) azken bi urteotako espedizioak. Euskal Herriko mendizale eta alpinistek miresmenez jarraitu dute Vallejoren lana, eta hamaika errekonozimendu jaso ditu; ez bakarrik egin dituen tontor guztiengatik, zortzi zortzimilako, baita igotzeko eragatik, eta mendia ulertzeko filosofiagatik ere.

Bi alaba ditu, Irati eta Ainhoa, eta Arabako hiriburuan bizi da gaur egun.

Etxean bizi izan du mendizaletasuna txikia zenetik, aita mendia maite baitzuen. Orain, berriz, bera da bi alabaren aita eta aitortzen du familia eratu zuenetik gehiago kostatzen zaio-lan Himalayara joatea. Mendia, ordea, lanbide bilakatu da Vallejorentzat. Hori bai, "ogibidea baino, pasioa da niretzat", azpimarratu digu alpinistak. Euskaraz egin dugu solasaldia, euskaldun berria den arren, primeran hitz egiten baitu.

Zein da zure familia-hizkuntza?

Gure etxean gaztelaniaz hitz egiten zen. Hori bai, ni txikitan ikastolara joan nintzen, baina han ere gaztelania asko hitz egiten genuen. Gurasok ez zekiten euskaraz eta Gasteizen euskarak ez zuen presentzia handirik.

Anai-arrebeekin hitz egiten al duzu euskaraz?

Ez dugu euskaraz hitz egiten, eta nik beste badakite, baina ez dugu euskaraz hitz egiteko ohiturarik. Gure artean gaztelaniaz egiten dugu.

Noiz erabaki zenuen euskara ikastea?

Nik ez nuen erabaki, nire gurasok baizik, eta ikastolan matriculatu ninduten. Hori bai, gerora erabaki nuen euskaltegira joatea eta bi ikasturte egin nituen euskaltegian. Egia esan, nire ogibideak ez dit ikasturterik amaitzen inoiz utzi, baina euskara praktikatzeko balio izan dit.

Euskara ikasten aritu zarenean, zer izan da zuretzat zailena eta zer errazena?

Niri euskara asko gustatzen zait eta gustura joaten nintzen eskoletara. Dena dela, niretzat zailena izan da aldi berean euskara ikastea eta alpinismoa jorratzea. Nik denbora tarte luzeak egiten ditut etxetik kanpo, mendian.

Eta mendian hitz egiten al duzue euskaraz?

Askotan hitz egiten dugu euskaraz espedizioetan. Alberto Iñurrategirekin ez dut inoiz euskaraz egiten, baina beste lagun batzuekin egiten dut euskaraz. Aurten, adibidez, kazetari bat etorri da gurekin, Aitor Elduaie, eta berarekin beti hitz egiten dut euskaraz. Orain, berriz, mendian baino gehiago etxean egiten dut. Nire bi alabak ikastolara doaz eta oso ondo hitz egiten dute euskaraz. Niretzat lagungarria izan da.

Beste hizkuntzarik ba al dakizu?

Ingelesa nahiko ondo menperatzen dut, eta noski, gaztelaniaz ere uste dut ondo egiten dudala.

Nolako hizkuntza iruditzen zaizu euskara?

Niri ez zait hizkuntza zaila iruditzen; hori bai, asko praktikatu behar da ondo hitz egiteko, eta tamalez, Gasteizen ez dago aukera handirik. Dena dela, hizkuntza polita iruditzen zait.

Zer esango zenieke euskara ikasi nahi dutenei?

Esango nieke ikasteko; gure hizkuntza delako eta polita delako. Dena dela, uste dut gaur egun euskaltegira doazenak perfila lortzeko joaten direla, eta gutxi joaten direla benetan hizkuntza maite dutelako. Horrek pena ematen dit. Berez, ikasteko gustuagatik jende gutxi joaten da euskaltegira. ■

ELENA

ODRIOZOLA:

"Edertasunaz
inguratzea
beharrezkoa da
niretzat"

Testua: Gorka Etxabe Otadui (Arteman Komunikazioa)
Argazkiak: Josetxo Arantzabal

Zurriolako hondartzara abiatu gara argazki-saioa egitera. Elkarrizketak ez bezala, argazki saioak urduri jarri du Elena. "Ez zait batere gustatzen, argazkiekin urduri jartzen naiz". HABE aldizkariarentzat egindako argazki-saioarekin oso gustura geratu da Elena Odriozola.

1B "Txoria marraztu nahi baduzu, txori **bilaka-tu** behar duzu", esan zuen Katsushika Hokusai. Elena Odriozolak (Donostia, 1967) *Txoritxoak* izeneko lanean ilustrazioak hiru dimentsiotara ekarri eta Koldo Mitxelenan erakutsi ditu aurten, eta **hitzaurrean** Katsushika Hokusai pintore japoniarra gogora ekarri du egitasmo honen arduradun izan zen Alejandro Fernández Aldasorok. **Leuntasun** handiko ilustratzailea da Elena, eta bere marrazkietan lirismoa nabarmena da. "Alejandrok

inork baino hobeto ezagutzen nau eta *Txoritxoak* lanaren hitzaurrearekin oso identifikatuta sentitzen naiz". Ilustrazio **samur** eta **soiletan** aurkitzen du **edertasuna** Elenak, eta bizitzeko ere edertasunaz inguratzea behar duela eman digu aditzera. Donostian egin dugu hitzordua, Kursaaletan. Inguru zoragarria da ezbairik gabe, edertasun handikoa. Beharbada, horrexegatik Kursaaletik oso gertu bizi da Elena, inspiratzeko edertasuna behar duelako.

Donostian bizi zara eta Oronoz-Mugairin egiten dituzu bolada luzeak. Inguru zoragarriak dira biak ere.

Donostian oso gustura bizi naiz, gustuko dut. Eta bizitzeko zein lan egiteko hiri dotorea da, baina Oronoz-Mugairin inspirazio handiagoa aurkitzen dut. Gure ama hangoa da, eta askotan joaten naiz marraztera. Oporrak, esaterako, hantxe igarotzen ditut.

Non aurkitzen duzu inspirazioa?

Egunerokotasunetik asko edaten dut. Ideia asko hartu eta gero garatu egiten ditut. Bizitzak, eguneroko lanak, kaleak, edozein **gertakarik**... inspirazioa edozein lekutan aurki daiteke.

Beste ilustratzaile batzuen lanean ere aurkituko duzu inspirazioa, noski. Zein dira zuretzat erreferentziatzko ilustratzaileak?

Hasi nintzenean ilustratzaile jakin baten **eragin** handia izan nuen. Asko gustatzen zitzaidan Austriako emakume bat: Lisbeth Zwerger; eta haren lanak eragin nabarmena izan zuen nire obran. Egia esan, orain ez zait horrenbeste gustatzen, izan ere, nik ere **etengabeko bilakaera** izan dut.

Arthur Rackham (Britania Handia, 1867-1939) ere asko gustatzen zait eta badaude beste asko. Violeta Lópiz gaztea ere izugarri gustatzen zait, oso ona da. Isidro Ferrer, Pablo Amargo... asko daude.

Oso klasikoak diren autoreak gustatzen zaizkit. Eragina, **hala ere**, ez dut bakarrik autoreetan aurkitzen. Arestian aipatu dizudan moduan, munduan, **betikotasunean** influentzia ugari aurkitzen dut, kalean, jende artean, zinean, toki guztietan aurki dezakezu.

Zein dira ilustratzaileen bereizgarri nagusiak?

Testuak interpretatzen ditugu, beste batzuk idatzitako testuei marrazkiak jartzen dizkiegu. Testuen interpretaziorako **ahalmena** dugu, sentsibilitatea... baina ez dakit esaten zein diren gure ezaugarriak. Eta gutxiago nireak.

Publizitate arlotik iritsi zinen ilustraziora. Nolakoa izan zen trantsizioa?

Publizitate agentzia batean egiten nuen lan, eta han ere marraztu egiten nuen, eta testuak maketatu. Izan ere, nik beti marraztu egin izan dut. Agentzia hartan zortzi urte egin ondoren, beste komunikazio-enpresa txiki batera joateko proposamena egin zidaten. Seguritasun handia eskaini zidaten, baina ni iritsi bezain pronto, enpresa itxi egin behar izan zuten. Ez nintzen gehiegi **arduratu**, izan ere, aldatzeko beharra nuen, eta nolabait poztu egin nintzen.

Zer pasatu zitzaizun burutik?

Nik inoiz ez nuke utziko ezer, ez naiz iniziatibadun pertsona, baina badakit gauzak iristen direla eta lasai nengoen, banekielako etorriko zela nik benetan desiratzen nuen. Ordurako argitaratuta banituen bi liburu eta testu liburu bat. Etxean ama asko arduratu zen, izan ere, orduantxe alokatu bainuen etxebizitza bat. Egia esan, bizitzako arlo gehienetan ez dut segurtasun handirik izaten, baina lanean badut segurtasuna.

Lasaitasun hori lanak ematen dizu, ezta? Hazia ondo landuta zeneukan.

Ez pentsa. Garai hartako ilustrazioak ez zaizkit batere gustatzen, baina jendeari gustatzen zitzaizkion eta oso ondo fun-

Ilustrazioak hiru dimentsiotan. Txoritxoak erakusketa Donostiako Koldo Mitxelenan. (Argazkiak: www.gipuzkoakultura.net)

tzionatu zuten. Egia esan, etengabeko bilakaera bilatzen dut eta orain dela hiruzpalau urteko marrazkiak ere ez zaizkit batere gustatzen. Baina, jendeak gustuko ditu.

AHALMEN.- *Capacidad. Capacité.*

ARDURATU.- *Kezkatu. Preocuparse. (Se) préoccuper.*

BETIKOTASUN.- *Betiko ohituren ezaugarria. Errutina. Rutina. Routine.*

BILAKATU.- *Bihurtu. Convertir (se). Devenir.*

EDERTASUN.- *Ederra izatearen ezaugarria. Belleza. Beauté.*

EGUNEROKOTASUN.- *Cotidianidad. Quotidienneté.*

ERAGIN.- *Influentzia. Influencia. Influence.*

ETENGABEKO BILAKAERA.- *Continua evolución. Continue évolution.*

GERTAKARI.- *Suceso. Fait.*

HALA ERE.- *Ordea. En cambio. Cependant.*

HITZAURRE.- *Aitzin-solas. Prólogo. Prologue.*

LEUNTASUN.- *Suavidad. Suavité.*

SAMUR.- *Tierno/a, suave. Tendre.*

SOIL.- *Sencillo/a, llano/a, sin adornos. Simple.*

karriketa Elk

Aurreneko eman dute Ilustrazioko Euskadi Saria. Elena Odriozola donostiarrak irabazi du, *Aplastamiento de las gotas* (Laberinto de las artes, 2009) liburuko marrazkiengatik. Julio Cortázarrek idatzi ditu maitasun-istorio malenkoniatsua jasotzen duten liburuko testuak.

Ordutik hona, berrogeita hamar liburu baino gehiago ilustratu dituzu eta nazioartean lan handia egindakoa zara. Ingalaterran, esaterako, dezente argitaratu duzu.

Bai, egia da liburu asko argitaratu ditudala, eta nazioartean ere esperientzia handia dudala. Ingalaterran, esaterako, lan asko egin dut eta ez da batere erraza bertan lan egitea. Oso **zorrotzak** dira eta **estu hartzen** gaituzte ilustratzaileok. Ez zait gehiegi gustatzen han lan egitea.

Eta orain Euskadi Saria irabazi duzu.

Nire bilakaeraren eta lanaren **ondorio** dela uste dut, baina ez dakit nola analizatu. Finalera bi liburu aurkeztu nituen, eta sei ilustratzailetik hiru finalera iritsi ginen. Inoiz ez da jakiten, baina nik banekien nire liburu **onenetari**koarekin nengoela –*Aplastamiento de las gotas* (Laberinto de las artes, 2009)–. Oso harro nago saria liburu horrekin irabazi dudalako. Uste dut liburu hau oso ona dela eta ilusio berezia egiten dit.

Kultura Ministerioaren beste sari bat ere irabazi zenuen 2006an.

Kultura Ministerioak bigarren saria eman zidan 2006an eta orain euskaraz argitaratuko da saria irabazi zuen liburua. Ilusio handia egiten dit eta egia esan, jendearen gustukoa izan zen. Isidro Ferrer ilustratzaileak irabazi zuen urte hartan Kultura Ministerioaren saria. Isidro Ferrer izugarri gustatzen zait eta niretzat erreferentziatzko marrazkilaria da.

Zein da Euskal Herriko ilustrazioaren osasuna?

Harrobia egon badago eta etorkizuna ona da. Jende asko ari da sortzen, jende ona dator eta denborak konfirmatuko du hori. Gainera, badaude beste autore batzuk, lanean diharduten marrazkilari asko, eta oso ondo gainera.

Askok uste dute ilustrazioa haurrentzat dela. Zer esango zenieke?

Hori tontokeria handia dela. Nik ez ditut ilustrazioak haurrentzat egiten. Helduentzat ere egiten ditut. Edonork disfruta ditzan. ■

1B Aurkitu informazio **zuzenak**, eta ✓ zeinua idatzi beheko laukietan, adibidean egiten den bezala. Zuzenak ez direnak **hutsik** utzi.

0 Adibidea: Elena Odriozola leuntasun handiko ilustratzailea da. ✓	1- Donostian bizi da Elena, baina Nafarroara joaten da oportretan.	2- Donostian ez du inspiraziorik aurkitzen.	3- Ez zaio batere gustatzen Lisbeth Zwerger ilustratzailea.
4- Pertsona segurua da Elena Odriozola, bizitzako arlo guztietan.	5- Lan asko egin du Ingalaterran.	6- Euskadi saria irabazi du <i>Laberinto de las artes</i> liburuan egindako lanagatik.	7- Elenaren ustez, ilustrazioak ez dira haurrentzat bakarrik.

ESTU HARTU. - *Apurar, apremiar.*
Prendre au sérieux.

HARROBI. - *Cantera. Carrière.*

ONDORIO. - *Conclusión. Conclusion.*

ONENETARIKO. - *Onenetako.*

Uno/a de los/las mejores.

Un/e des meilleurs/eures.

ZORROTZ. - *Estricto/a. Sévère.*

Rita Levi-Montalcini, 100 urteko ikerlari saiatu eta konprometitua

③ Rita Levi-Montalcini (Turin, 1909) italiarrak medikuntzan lortu zuen lizentziatzea, eta Neurokirurgian egin zuen **doktoresetza**. Jatorriz judua izaki, Italia utzi behar izan zuen, Belgikara joan zen lanera 1939an, eta urte horretan bertan, alemanen **atzaparretan** erori baino lehen, Turinera itzuli zen. Bigarren Mundu Gerra amaituta, Italiatik AEBetara joan zen. Han Viktor Hamburger laborategian egin zuen lan, Washingtongo Unibertsitateko Zoologia Institutuan (Sant Louis-en).

Stanley Cohen-ekin **lankidetzan** egindako ikerketek azaldu zuten zelulak **ugaltzen hasiko badira**, lehenbizi horretarako agindua jaso behar dutela, eta agindu hori **hazte**-faktore izeneko sustantzia batzuek ematen dutela. Bi ikerlariok Nobel saria jaso zuten 1986an, medikuntzan. Rita Levi-Montalcini egun **biziarteko** senatari da, 2001ean Carlo Azeglio Ciampi orduko Italiako presidentek izendatu ondoren.

ATZAPAR.- Garra. Griffe.

BIZIARTEKO.- Vitalicio/a. Viager/ère.

DOKTORETTA.- Doctorado. Doctorat.

HAZTE.- Hazkuntza. Crecimiento. Croissance.

LANKIDE.- Compañero/a de trabajo.

Compagnon/ne de travail.

UGALTZEN HASIKO BADIRA.- Ugaltzen hasteko.

Para reproducirse. Pour se multiplier.

Sefardi sendi batean jaio zen Turinen, Paola ahizpa **bikiarekin** batera. Aita, Adamo Levi matematikari trebea zen, eta elektronikan ingeniari **lanbidez**. Ama, Adele Montalcini, margolari ospetsua zen. Lau seme-alaba izan zituzten: Gino, Anna, Rita eta Paola.

Aitak Rita ama eta emazte leial izatea nahi zuen, baina Ritak ikasi egin nahi zuen eta bere ikasketak ordaintzeko **okindegia** batean egin zuen lan 1929. urtera arte, nahiz eta alergia eman **legamiak**. Aitaren **esanaren kontra**, medikuntza ikasten hasi zen Turinen 1930ean, eta 1936an lizentziatu. Giuseppe Levi histologo italiar **entzute-tsua**ren lankide izan zen, Benito Mussolinik 1938an Arrazaren Manifestua ateratu zuen arte. Idatzi horren arabera, juduek (ez-arioek) ezin zuten karrerarik ikasi, ezta ere profesionalki lanbiderik izan. Beraz, Bigarren Mundu Gerran etxeko gelan zeukan genetikazko laborategia, eta han ikertzen zuen **oilasko**-enbrioieta nola ugaltzen ziren nerbio-zuntzak. 1940an neba ezkonberriarekin, amarekin eta ahizpekin, aita hila zuen, Piamontera joan zen ihesi, eta hara eraman zuen bere laborategia. 1943an familia eta laborategia Florentzian ziren. 1945ean Turinen da berriro, eta bertan lanean, 1945-1946 urteetan.

1947ko irailean onartu zuen Washingtongo Unibertsitateak egindako **gonbidapena**, Viktor Hamburger ikerlariarekin lan egiteko. Sei hilabetez aritzeko asmoa zuen hasieran, baina 30 urte eman zituen. Hementxe egin zituen bere ikerketarik garrantzikoena, eta hauei esker lortuko du gerora Nobel saria. 1958an irakasle hasiko da unibertsitate horretan eta 1962an ikerlari-talde bat sortuko du Erroman, eta **bolada** luze batez Amerika eta Italia izango ditu lantoki. 1961-69 urte tartean Erromako Neurobiologia Ikerketa Etxean zuzendari aritu zen, eta 1969tik 1978ra arte Biologia Zelularren Laborategian, zuzendari baita ere.

Ahizpa bikia, artista ospetsua, Paola Levi-Montalcini 2000. urtean hil zen, eta hurrengo urteko abuztuaren 1ean, orduko Italiako Errepublikako Carlo Azeglio Ciampi presidenteak biziarteko senatari izendatu zuen Rita Levi-Montalcini. Egun ehun urte dauzka, eta lanean segitzen du.

SARI ETA OHORE

- 1968. (AEB). Zientzien Akademia Nazionaleko kide, 10. emakumea hori lortzen.
- 1983. (AEB). Columbiako Unibertsitateak Louisa Gross Horwitz saria eman zion Stantely Cohen eta Viktor Hamburgerekin batera.
- 1986. (Suedia). Fisiologia eta Medikuntza Nobel saria, Stantely Cohenekin batera.
- 1987. (AEB). Zientziaren Domina Nazionalea. Herrialde horretako zientzialarien ikurrik gorenena.
- 2001. (Italia). Errepublikako presidentek, Carlo Azeglio Ciampik, biziarteko senatari izendatu zuen.
- 2006. (Turin, Italia). Turingo Unibertsitate Politeknikoak ingeniartza biomedikoan *Honoris causa* doktore izendatu zuen.
- 2008. Madrileko Unibertsitate Complutenseak *Honoris causa* doktore izendatu zuen.

Ezkongabea, feminista, laikoa eta ezkertiarra

Medikuntza Nobel sariaren jabe den zientzialari italiarra ezkongabea eta feminista sutsu eta **betierekoa** da: "Ni naiz neure senarra". Egun, gutxi entzun eta **nekez** ikusten du baina ez da geldirik egotekoa: ikertzen, hitzaldiak ematen, baliabide gutxi dutenei laguntzen... dihardu eten gabe: "Nerabe nintzela ez ezkontzea erabaki nuen. Ez nion sekula, nire amak aitari egin zion bezala, gizon bati obedituko".

Ehun urte baditu ere, **sasoian dago** eta zientziaren eta bizitzaren aurrean **jarrera ezkertiarra** izaten jarraitzen du. **Arrazoinamendu** kontu bat baino ez omen da, izan ere humanitatearen **zorigaitz** guztien errua **burmuinaren** eskuin hemisferioak omen dauka: "Alderdi intuitiboa da, apenas garatu duguna eta diktadoreek giza taldeak beren **esanetara jartzeko** baliatzen dutena. Tragedia guztiek hemisferio hau dute iturburu, desberdin den ororen mesfidati den alderdia". Hain zuzen, bere tesiaren bidez, burmuinaren bi hemisferioetatik bat bestea baino garatuago, helduago dagoela defenditu zuen.

Rita Levi-Montalcini laikoa eta **zorrotza** da erabatekoa. Bere **hautuen** artean testamendu biologikoa eta eutanasiaren alde inolako ezbaierik gabe azaltzea izan da. Ez dio heriotzari **ikararik**: "Naturalena hauxe da. Noizbait ailegatu da, baina ez du nik egindakoa akabatuko. Nire gorputza bakarrik eramango du".

Nobel saria

Medikuntzako Nobel Saria Stanley Cohen-ek eta Rita Levi-Montalcini-**k batera** irabazi zuten. **Hazkuntza** faktoreei buruz egindako lanagatik izan ziren sarituak 1986an. Hazkuntza faktoreak (*Nerve Growth Factor*) hazten ari diren animalien zelulei buruzko informazioa ematen duten proteinak dira. Hauek hazkuntza erregulatzen dutenez, etorkizunean erabilpen bikaina izan dezakete eta dute kaltetutako **ehunen** sendakuntzan. Bestalde, kantzerraren sendatze bidean ere, laguntza handia eman du zelulen hazkuntza faktoreen ulermenak, zeren eta **minbizia** zelulen kontrolik gabeko hazkuntza besterik ez baita.

Emakume konprometitua

Zientzialari aparta honen egitekoen artean arazo etiko eta sozialak konpontzeko egitasmoak sustatzea ere badago. Afrika gosea, pobrezia eta **izurriteek** jotako kontinentea da eta testuinguru honetan emakumeen **heziketa** ezak ikaragarri kezkatu izan du zientzialaria. Bere usteen arabera, eroso bizi diren herrialdeen eginkizun da, dudarik gabe, herrialde behartsu hauei garapena eta aukerak eskuratzen laguntzea. Baina, heziketa da **kakoa**. Ez bakarrik gizabakoaren ikuspegitik, baizik eta heziketa egokiaren bidez pobrezia aurre egitea posible dela uste baitu.

Lehen hezkuntza jaso ezin duten Afrikako herritar guztien artean, **galerarik** handiena emakumeek dute. Ume-umetatik neskek familia-eginkizun

zehatzak dituzte. Esaterako, ur eta egur bila joan behar izaten dute. Heziketak neska hauei biolentzia eta **menderakuntza**-egoeretatik ihes egiten, beren buruaren jabe izaten eta etorkizun aske-agoa eraikitzen lagunduko lieke. Bestela esanda, heziketak eskainiko die egungo gizarteak dituen alor guztietara iristeko giltza. Eta zalantzarik gabe, dio Rita Levi-Montalcinik, heziketaren bidez lortuko litzateke emakumeen osasunarekin **zerikusi zuzena** duten arazo larriak gainditzea, hala nola, **mingarrien** artean mingarriena izan daitekeen ablazioak eragindakoak: "Kultur heziketak bakarrik etengo ditu munduan barrena hedatuta dauden ohitura beldurgarri eta **anker** hauek". Horretarako, bere ustez, mundu mailako emakume talde bat osatzea, biktima diren emakumeen aldeko **lege eraginkorrak** indarrean jartzeko, oso baliagarria izango litzateke. ■

Madrileko Unibertsitate Complutenseak Honoris causa doktore izendatu zueneko hitzaldiaren amaiera-hitzak:

"Bizitza biziko badugu, konpromiso-
soz behar du. Antzina-antzinatik
*Homo Sapiens*a gainerako espezie-
tatik **nabarmendu** da arriskuari
aurre egiteko izan duen jarrera eta
moduagatik. Egungo gazteek gain-
ditu behar dituzten arriskuak oso
bestelakoak badira ere -ez baitute
haiek bezala zerupear bizitzeak sorraraz-
ten duen beldurrik edota animalia harra-
parien hatzaparretan erortzeko izurik sen-
tituko-, baditu erronka handiak: garapen
neurrigabea eta kaotikoa duen gizarte
batean bizi beharra, hain zuzen.

Konpromisoa, norberak bere buruan
duen konfiantza, **sosegua** eta balorea
dira gizakiaren ibilian gertatu ohi diren
edonolako zaitasunak gainditzeko estimu-
lurik eraginkorrenak".

ANKER.- Cruel. Cruel/elle.
ARRAZOINAMENDU.- Raciocinio.
Raisonnement.
BATERA.- Elkarrekin. Junto con.
Ensemble.
BETIEREKO.- Perpetuo/a.
Perpétuel/elle.
BIKI.- Gemelo/a, mellizola.
Jumeau/elle.
BOLADA.- Sasoia. Periodo. Époque.
BURMUIN.- Garun. Cerebro. Cerveau.
EHUN.- Tejido. Tissu.
ENTZUTETSU.- De renombre. Illustre.
GALERA.- Pérdida. Perte.
GONBIDAPEN.- Gonbita. Invitación.
Invitation.
HAUTU.- Opción. Option.
HAZKUNTZA.- Haztea. Crecimiento.
Croissance.
HEZIKETA.- Hezkuntza. Educación.
Éducation.
IKARA.- Beldurra. Miedo. Peur.
IZURRITE.- Epidemia. Épidémie.
JARRERA EZKERTIAR.- (Tener una)
actitud de izquierda(s).
(Avoir une) attitude gauchiste.
KAKO.- Clave. Chef.
LANBIDE.- Profesión. Profession.
LEGAMIA.- Levadura. Levain.
LEGE ERAGINKOR.- Ley eficaz.
Loi efficace.
MENDERAKUNTZA.- Dominio, domi-
nación. Subordination.
MINBIZI.- Kantzerra. Cáncer. Cancer.
MINGARRI.- Mina eragiten duena.
Dañino/a. Douloureux/euse.
NABARMENDU.- Destacar.
(Se) détacher.
NEKEZ.- Zailtasunez. Con dificultad,
difícilmente. Avec grande difficulté.
OILASKO.- Pollo. Poulet.
OKINDEGI.- Panadería. Boulangerie.
SASOIAN EGON.- Indartsu egon.
Estar en forma. Être robuste.
SOSEGU.- Patxada. Serenidad.
Tranquillité.
ZERIKUSI ZUZEN.- Relación directa.
Relation directe.
ZORIGAITZ.- Desgracia. Infortune.
ZORROTZ.- Riguroso/a. Sévère.

◀ Esana agindua denean ▶

Esan hitzak adiera ugari har ditzake testuinguruaren arabera. Testuan nabarmendu ditugun bi adibide hauetan zein adiera hartu duen aztertuko dugu jarraian:

• Rita gaztea aitaren esanaren kontra...

Norbaiten **esanaren kontrako** jarrera edukitzeak hark nahi duena ez egitea esan nahi du. Alegia, ez obeditzea.

Hortaz, Rita **esan txarrekoa** dela esan dezakegu, *esana betetzen ez dela ona*, hain zuzen. Kasu honetan, gaztelaniazko *desobediente* hitzaren adiera hartzen du. Nola esango zenuke gaztelaniako *obediente* adjektiboa euskaraz?

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera

• Diktadoreak giza taldeak beren esanetara jartzeko eskuineko hemisferioaz baliatzen dira.

Norbaiten **esanetara jartzeak** "norbait" horren zerbitzura jartzea esan nahi du, berak esandakoa betetzeko prest gaudela, hain zuzen.

Aukera gehiago daude, hala ere, ideia hau adierazteko. Gaztelaniazko *a las órdenes de*, *obedeciendo a*, *al servicio de* ordain hauexek ditugu:

Esane(t)an / esane(ta)ra egon

Adibidez:

Agintariaren *esanean dagoen armada*: el ejército que está a las órdenes del mando.
Zerbitzariak *etxeko andrearen esanetara zeuden*: los/las criados/as estaban al servicio de la señora de la casa.

Esana bete / Esana egin lokuzioak *obeditu* aditzaren sinonimo dira.

3 Jon Arretxek ohikoa du bere liburuen bidez beste kultura batzuk erakustea, irakurlea urruneko eta ez hain urruneko hirietan zehar eramatea, bidaia-gidetan agertzen ez den errealismoa eta giza alderdia landuz. Nobela beltz honek (*Xahmaran*, Erein, 2009) Istanbul eta Munich ditu kokaleku, desberdintasun guztien gainetik harreman estua daukaten bi hiri. Aberri lapurtuaren grina, biziraupenerako borroka, idealak eta desengainuak... hori eta gehiago da *Xahmaran*, ohoretik desohorera doan bidaia.

Jon Arretxeren *Xahmaran*

Jon Arretxe (Basauri, Bizkaia, 1963) idazlea euskal filologian doktorea da, heziketa fisikoan lizentziatua, eta piano eta kantuko ikasketak ere baditu. Egile polifazetiko eta arrakastatsu honek aspalditik du ogibide idaztea, baina bere bidaia nahiz liburuei buruzko hitzaldiak ere ematen ditu, eta Bilboko Opera Koruan kantatzen du. Sortu dituen hogeit bat liburuen artean bidaia-narrazioak, umorezko istorioak eta nobela beltzak dira nagusi. Azken genero honi dagokio *Xahmaran*.

Kirola egitea eta bidaia egitea gustatzen zaio. Arbizun bizi da, Nafarroako Sakana haranean, Gasteiz, Iruñea eta Donostiatik erdibidean.

Xahmaran

Istanbulgo etxe otomandar hondatu bat bizileku, gurpildun aulkian preso, Kawa-ren amak egunero ekartzen ditu gogora Ararat mendipeko edertasunak, kurdien legendak eta leku sakratuak, eta han hil zizkioten senar eta bi seme gerrillarien oroitzapenak. Bien bitartean, eta amaren ezkutuan, jendea akabatzea du Kawa-k ogibide, beti ere enkarguz eta arrazoiak ezagutu gabe.

Baina ohikoa ez bezalako hilketa baten ondorioz, gauzak gaiztotzen hasiko zaizkio Kawari, larritasuna jabetuko da beraz eta bere munduaren oinarriak pitzatzen hasiko dira. Bere ama zahartu eta ezinduekengatik ez balitz, alde egingo zuen Alemaniara, geratzen zaizkion anai-arreben bideari jarraituz. Izan ere, Xezal, etxeko alaba bakarra, eta Baran, anaia nagusia, Munichen daude aspalditik, xenofobiaz kutsatutako gizartean bizirauteko ahaleginetan, nor bere erara.

Eleberriaren lehen kapitulua bi zatitan aurkeztuko dizugu jarraian:

- 1 Lehen zati honetan pertsonaien elkarriketa soila erakutsiko dizugu egoeraren berri izan dezazun. Eleberria pertsonaia batek egiten duen baieztapen batekin hasten da. Irakur ezazu elkarriketa eta irudika ezazu egoera:

- Ezinezkoa da honelako zauri eta erredurak bizikletatik jausita egitea.
- Ez didazu esan behar –berriro andrazko medikuak, begitarte serioaz–, zelan egin dituzun zauri horiek benetan?
- Ez –isilpean erantzun zuen neska burumakurrak, pentsakor, atzamar puntak kiribiltzen zituela bere ileadats beltzean.
- Zergatik ez duzu behingoz salatzen kabroi hori?
- Arrazoi asko daude –esan zuen, kopeta jasoz eta medikuari so bere begi beltzez.
- Beldurra diozu?
- Ez da hori arazo bakarra.
- Hemen normala da tratatu txarrak salatzea, emakume askok egiten dute.
- Nik ezin dut.
- Zeuk ikusi zer egiten duzun –isilaldi laburra egin zuen bata zuriko andreak,
- Behartuta nago –jarraitu zuen– poliziari honen berri ematen.
- Hori egiten baduzu –erantzun zuen neskak–, akabo niretzat. Ez daukat paperik eta...
- Badakit, esan dit Asmîn-ek.
- Ziurrenik bota egingo naute Alemaniatik.
- Ez dauka zertan horrela izan.
- Sentitzen dut hau esatea –bota zuen, pazienteari tinko so–, baina salaketarik egiten ez baduzu, ez zaitut berriz hartuko nire kontsultan.

(11-13. or. laburtu eta moldatuak)

1B

Deskriba ezazu irudikatu duzun elkarrizketa honen komunikazio-egoera. Nor dira elkarrizketa-kideak? Non daude? Zein da arazoa? Zer lortu nahi dute? Nor dago bel-durtuta? Nor ari da mehatxuka?

Gure proposamena, 45. orrialdean duzu.

2

Bigarren zatiak honela jarraitzen du:

Isilaldi astuna sortu zen jarraian. Neskak erantzun beharrean, gelako leihotik ikusten zen barruko patio gris-erantz begira geratu zen. Hortik tarte batera egin zuen berba, ahots makalaz, gorputzeko zauriek baino askoz gehiago kezkatzen zuen arazoa azaleratuz:

—Segurua da haurdun nagoela?

—Gutziz segurua.

Neskak baieztatu keinu isila egin zuen buruaz. Gero hausnarraldi goibelean murgildu zen, eta medikuak hartu behar izan zuen berriz hitza:

—Zer egingo duzu?

Sorbaldia-jasotze hutsa izan zen haurdunaren erantzuna.

Andreak zerbait idatzi zuen paper baten eta mahaiaz bestaldeko pazienteari luzatu zion.

—Edozer erabakitzen duzula ere –gomendatu zion–, leku horretan lagundu ahalko dizute. Fidagarriak dira, ohituta daude paperbakoei-eta laguntzen.

(14. or.)

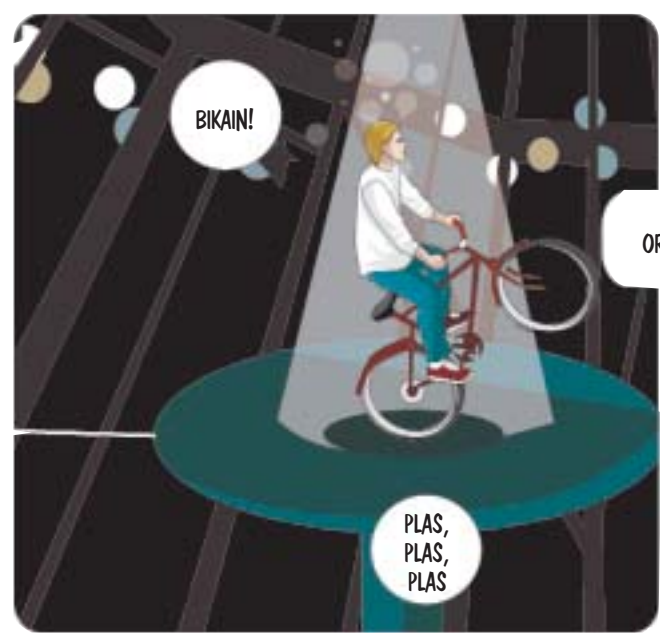
1B

Zure ustez, zein da medikuak eskaintzen dion irtenbidea? Aurrerapen gisa, bi irtenbide eskaintzen dizkiola esango dizugu:

Nola jarraitzen duen jakin nahi baduzu, jo 45. orrialdera.

Kontuan izan www.erein.com atarian bilaketa eginez gero, liburu honen lehenengo atala eskuratu ahal izango duzula, PDF formatuan.

8. atala: Betoiko ametsa egia bihurtuko da Ziklozikusentzat eta ikusiko dugunez, benetako zirko batean emanaldia eskaintzeko aukera izango du atal honetan.

Marrazkiak: Josema Carrasco

Gidoia: Joseba Gomez

NON IKASI ZENUEN
HORRENBESTE,
MUTIKO?

ETA IZENA? ZERGATIK
"ZIKLOZIRKUS"?

HAN ETA HEMEN. ASKO IBILI NAIZ
MUNDUAN ZEHA, IBILI ETA IBILIKO.
TOKI GUZTIAN IKASTEN DIRA
GAUZA BERRIAK.

TOKI BATZUETAN, KUBAN,
ESATERAKO, "ZIKLO" ESATEN
DIOTE BIZIKLETARI, ETA
"ZIRKUS"...

... NIK, TXIKITATIK,
PAILAZO IZAN NAHI
NUEN

1B

1.- Akrobaziak bizikleta gainean

Emanaldi polita eskainiko du Ziklozirkusek. Deskribatuko al duzu lehenengo biñeta horietan egiten duena? Laguntzeko, hona hemen erabil ditzakezun molde batzuk:

Kable gainean

Bizikletaren atzeko/aurreko gurpila

Pertika baten laguntzaz

Oreka mantendu

Sudur/sudurraren gainean

Bi lehoi pertika gaineko alde banatan

Guk idatzi duguna irakurri nahi baduzu, jo 45. orrialdera.

1B

2.- Zoriontzeko

Erreparatu ondo biñetei eta esan, zein hitz edo molde erabili dituzte beste kideek eta ikusleek Ziklozirkus animatu eta zoriontzeko?

Hemen jaso:

Guk idatzi ditugunak irakurri nahi badituzu, jo 45. orrialdera.

1B

3.- Hainbat azalpen

Emanaldiaren ondoren, galdera batzuk egingo dizkio aurkezleak Ziklozirkusi. Arretaz irakurri honek emango dizkion erantzunak eta kasu bakoitzean erantzun egokia zein den aukeratu:

1.- Ziklozirkus...

- a.- Asko ibili zen munduan zehar.
- b.- Asko bidaiatu duen eta bidaiatuko duen pertsona da.
- c.- Asko dakien pertsona da.

2.- Ziklozirkusen ustez...

- a.- Gauza berriak ikastea ezinbestekoa da.
- b.- Edonon ikas daitezke gauza berriak.
- c.- Toki askotara joan behar da gauza berriak ikasteko.

3.- Bere izena...

- a.- Kuban jarri zioten.
- b.- Pailazo baten omenez aukeratu zuen.
- c.- Bizikletari zein pailazo izateko gogoari lotuta dago.

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

Testua eta argazkiak: Juanjo Dorronsoro

Bilboko Arte Eder Museoan: Murillo Gaztea

2 Bartolomé Esteban Murillo (1617-1682) Sevillako Arte Eskolako bigarren belaunaldiko margolaria da. Hogeita zazpi urte zituelarik, Frantziskotarren komentuko Klaustro Txikian Ama Birjinaren eta santuen bizitzako pasarteak pintatzeko enkargua jaso zuen. Murillok gogo onez hartu zuen ogibidea ziurtatuko zion lan hura, izan ere, XVII. mendearen lehen erdialdean pobreen egoera latza zen Sevillako kaleetan.

XVII. mendea Barrokoaren garaia izan zen eta Espainiako pinturaren urrezko mendea. Katoliko eta protestanteen liskarrak Europa osoan elizaren Erreforma eta Kontrarreforma zela eta, frantziskotarrek Kontrarreformaren aldeko baloreak goretsi nahi zituzten fededunak hezteko. Hori zela eta, eliza barruko hormetan erlijio gaiak pintatzen zituzten. Erreformaren aldekoek, berriz, pentsatzen zuten pertsona bakoitzak baduela behar adineko gaitasuna Jainkoaren hitza ulertzeko imajinen beharrik gabe.

Murillo hamasei urterekin hasi zen Juan del Castillo pintorearen lantegira joaten. Bere gidaritzapean, errealtatea irudikatzen eta emozioak adierazten saiatu zen. Juan Roelas, Ribera eta Zurbaranen artelanak beha-

tuz pintura barrokoaren teknikaz jabetzeko aukera izan zuen, maisu hauek Van Dyck, Tiziano eta Rubensen obra ondo ezagutzen baitzuten.

Murillok, hasieran, modan zeuden tenebrismoa eta flandriar manierismoa hartu zituen eredutzat: Iluntasuna eta argien eta itzalen kontrasteak. Tenebrismoaren eragin nabarmena "Azken afaria" oihalean ikus daiteke.

1642an Madrilera egindako bidaian artelan berriak ikusteko aukera izan zuen Velazquezen eskutik. Gortean pintatzeko eskaintzarik, ordea, jaso ez zuenez, Sevillara itzuli zen. Denbora pasa ahala, bere estiloa definitzen joan zen eta bere pintura errealistagoa eta argiagoa bihurtzen.

Murillok erlijiozko gaiak oso era gizatiarrean tratatu zituen. "Familia Santua" koadroan Jesusen eskuetan txori bat eta bere oinetan txakur txuri bat pintatu zituen. Italiako eta Holandako pintoreek antzeko gaiak beste handitasun batez margotu ohi zituzten. Murillok Klaustro Txikirako egindako lanekin herritarren bihotzak hunkitu zituen. Bera herritar bat gehiago sentitzen zen. Bere ikuspegi soziala ez zen komentuko buruzagiena. Ama Birjinaren irudiak ainge-

ruz inguratutik oso dotoreak ziren, baina kutsu mistikorik gabeak. Erlijio gaiak asko gizatiartu zituen eta elizetarako pinturekin batera kale gorrian oinutsik zebilen jendearen irudiak margotu. Arazo sozialekiko zuen sentiberatasunaren adibide dira, besteak beste, "Haur eskalea" eta "Bi mutiko meloia eta mahatsak jaten" koadroak. Lehenengoa, Louvre museoarena eta bigarrena, Municheko Pinakotekakoa da.

Bilbon ikusgai dauden berrogeita bi artelanak bere gaztarokoak dira, hau da, 1655 baino lehenagokoak. Hauek ez dute mendearen bigarren erdialdean margotutako lanen distira eta ikusgarritasuna. Arte adituentzat, Murilloren garairik onena bigarrena izan zen. Hala ere, Benito Navarrete, erakusketaren komisarioaren ustetan, gaztaroko koadro hauek ondoren egin zitue-nak baino freskotasun handiagoa dute.

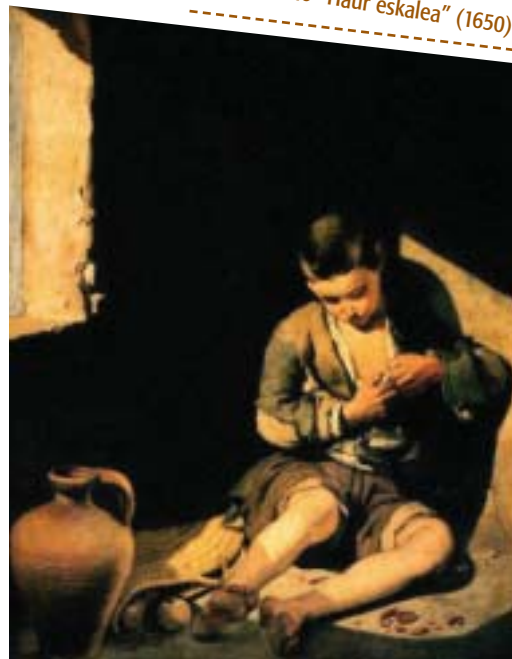
Artelan asko atzerriko museoetatik ekarri dituzte. Oihal batzuk zaharberrituak izan dira.

Erakusketa hau, Sevillako Arte Ederretako Museora eramango dute urtarilaren amaieran. ■

Murillo "Bi mutiko meloia eta mahatsak jaten" (1650-55)

Murillo "Haur eskalea" (1650)

2010eko urtarilaren 17ra
arte egongo da ikusgai
Murillo Gaztea erakusketa.

ARGITALPEN BERRIAK

1B BEGI BERRIAK ATZO GAUEKO IRUDIENTZAT

Kemen Lertxundi

Gaztelupeko Hotsak, 2009

Kemen Lertxundi ondarrutarraren bigarren lana da *Begi berriak atzo gaueko irudientzat* izeneko. Kantuak idatzi, abestu eta gitarra jotzeaz gain, aho-soinua ere jotzen du abesti batean baino gehiagotan. Poetikoak dira bere kantuak, lasaiak, begiak itxita entzuteko modukoak.

1B Diskotik hartutako *Itsuak euripean* kantaren euskarazko eta gaztelaniazko hitzak ekarri ditugu hona, proposatzen dizugun lana egin dezazun. Hitzak irakurri eta gero, galderi erantzun:

Itsuak euripean

Ta itsuak euripean
Lurraren usaina maite duenentz jakiteko
Begiak itxita
Muxukatu zintudan

Ta eman begiak itxita...
Ta non gelditu zen ahaztura
Zen herritako erietxetan
Berrogeita hiru aukera
Zubipeko itzalean
Ahotsik gabeko sama
Etixerik gabeko ordutan
Non galduko gara bihar
Zein gezurren magalean

Ta eman begiak itxita...

Ciegos bajo la lluvia

Queriendo saber si el ciego
Ama el olor de la tierra
Te besé
Bajo la lluvia
Con los ojos cerrados
Y dar a ciegos...
Y dónde quedó el olvido
En qué clínica de qué pueblo
Bajo la sombra del puente
Quedan cuarenta y tres opciones
Y una garganta sin voz
En esas horas
Donde no existen las casas
¿En qué regazo de qué mentira
Nos perderemos mañana?
Y dar a ciegos...

Nola esaten da:

A CIEGAS:
BAJO LA LLUVIA:
BESAR:
OLVIDO:
CLÍNICA:
SOMBRA:
REGAZO:

1B POLOLOAK 3-ATXERITOKO BALADA

Patxi Gallego

Elkar, 2009

Pololoak izeneko sorta arrakastatsuen hirugarren eta azken liburua idatzi eta marraztu du Patxi Gallegok. Aurrekoetan bezalaxe, Xabinaitor superheroi euskalduna agertuko da, baina protagonismo handiagoa izango du oraingoan, bera izango baita komikiaren kontatzaile eta gidari. Izango ditu, halere, beste hainbat protagonista; besteak beste, Aldanondo inspektorea, Xabinaitorren guraso atsekabeak eta Kariñe.

Irudiek berebiziko garrantzia duten lan honetaz jabetzeko, lagin bat hartu dugu liburutik. Hona hemen:

Esan dezagun argi eta garbi: 80ko hamarkadan, Euskal Herrian behintzat, neskak nahiko zatar zihoazen (mutilak ere bai, jakina, baina hori baita gaur egun ere). Eta krisi honek 90eko hamarkadara arte iraun zuen. Itxuroso eta guapo joatearena gaizki ikusia egongo balitz bezala zen, itxurakeria hutsa, pijoen gauza, erdaldunena, euskaldunok inondik ere hori baino "sakonagoak" ginen, intelektualagoak, barne edertasunari ematen genion garrantzia nonbait (Juo, juo).

1A Azter dezagun marrazkian ageri den deskribapena. Lot itzazu behar bezala euskarazko eta gaztelaniazko zein frantsesezko hitzak:

• Sorbaldak uzurtuta	• A rayas/À rayures
• Bizkarra makurtuta	• Zapatos/Chaussures
• Bularraldea barruraka sartuta	• De algodón/En coton
• Orrazkera zoragarria	• De lana/En laine
• Jertse zabala	• La espalda encorvada/Le dos voûté
• Zenbat eta zatarragoa, hobeto	• De rombos/À losanges
• Kotoizkoa	• El pecho metido hacia adentro/La poitrine tournée vers l'intérieur
• Artilezkoa	• Un peinado maravilloso/Une coiffure merveilleuse
• Erronboduna	• Los hombros encogidos/Les épaules noués ou serrés
• Marraduna	• Cuanto más feo/desagradable, mejor/Autant qu'il/elle soit plus moche (laid/de), tant mieux Plus laid/e plus mieux
• Oinetakoak	• Un jersey ancho/Un jersey large (ingeleseko hitza erabiltzen da) pull-over

Liburua ikusi edota pasarte bat irakurri nahi duenak, gainera, helbide honetara jo dezake:

<http://www.elkarargitaletxea.com/promoak/pololoak/>

BIZITZA ATZEKOZ AURRERA

Quino marrazkigile argentinarraren ustez, atzekoz aurrera bizi beharko genuke geure bizitza. Hori horrela, gure bizitzako gertakari nagusiak beste orden batean egin beharko genituzke. Segidan dituzu gertakariak eta zuri dagokizu Quinoren proposamenaren arabera ordenatzea, hau da, atzekoz aurrera jartzea. Guk desordenen eskaintzen dizkizugu:

- ☐ Ondoren, eskolara joango ginateke, lagunekin jolastera eta beste kezkarik izan gabe, haur txiki bihurtu arte.
- ☐ Berrogei urtez lan egin beharko genuke, lan-bizitza utzita, erretiroaz gozatzeko gaztetzen garen arte.
- ☐ Azken bederatz hila beteak ur gaineen emango genituzke, berogailua eta gela-zerbitzuak jasotzen ditugula.
- 1** Lehenik eta behin, hiltzea litzateke onena, eta honela trauma hori gaindituta legoke.
- ☐ Gure lehenengo lanegunean urrezko ordularia oparituko ligukete.
- ☐ Orduan hasiko ginateke festaz festa parranda egiten. Edan, larrua jo eta ikasteko prestatuko genuke geure burua.
- ☐ Eta azkenik, orgasmo batean mundu honi agur esango genioke.
- ☐ Zaharren egoitzatik botako gintuzkete gero, ondo gaudelako, eta erretiro-pentsioa jasotzen hasiko ginateke orduan.
- ☐ Ondoren, zaharren egoitza batean esnatu beharko genuke, egunetik egunera hobetzen ari garela sumatuz.

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 46. orrialdera, han aurkituko baitituzu ordenan idatzita.

ESTEREOGRAMA

Ilusio optikoa da estereograma eta bere oinarrian dagoena da begiek ikuspuntu desberdinetatik irudiak jasotzeko duten ahalmena. Perspektiba desberdin horiek hiru dimentsiotako irudia sortzen dute eta gure burmuinak hala jasotzen ditu. Era honetara begiratu behar zaie honelako irudiei: adi-adi begiratu behar zaie ikusmenak irudi hori gaizki fokatzen duen arte, orduan ikusi ahal izango baitugu hiru dimentsiotakoa.

Egizu proba irudi honekin. Zer ikusten duzu?

LOGIKA-JOKOA

Maritxuren familia

Maritxu alarguna da, baina hiru seme-alaba eta bederatz bioba ditu. Josetxok, Maritxuren semerik zaharrenak, bere anaia Xabierrek baino haur bat gehiago du. Bere arreba Karmelek anaiarik gazteenak baino bi seme-alaba gehiago ditu (hiru seme-alaba baino gutxiago ditu azken honek). Zenbat seme-alaba dituzte Jorgek, Xabierrek eta Karmelek?

Ordena	Izena	Seme-alaba kopurua
Anaiarik zaharrena		
Arreba		
Anaiarik gazteena		

LOTU AURPEGIKO ATALAK ETA ADJEKTIBOAK

Lotu aurpegiko atal bakoitza egokia den adjektiboarekin:

Begiak •	• zorrotza
Ilea •	• finak
Ezpainak •	• iletsuak
Sudurra •	• estua
Bekainak •	• zabalak
Lepoa •	• luzea
Belarriak •	• urdinak
Kopeta •	• iluna

ARGAZKI-KLIK

1.- Argazkian ageri den testuari erreparatu eta esan, nola itzuliko zenuke zuk CERCA DE TI?

.....

2.- Zer esan nahi du ZUTIK HURBILAGO NAGO?

.....

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 46. orrialdera.

Kaslearen koaderno

HADE 406

EUSKARA HOBETZEN

Ale honetan, honako moldeak izango dituzu hizpide:

- Manex eta Unai
- Aparta, aparte, aparteko
- Haritz eroriari orok egur

Irakur itzazu azalpenak, eta ondoren, praktikarako proposatu dizkizugun ariketak osatu. Badakizu, bestalde, Ikasbil atarian (www.ikasbil.net) ikas-materialen atalean aurki ditzakezula, argibidez eta entzungaieiz horniturik.

1. atala: HOBETZEKO OHARRAK

[Manex eta Unai]

Lerro hauetan euskal izenak izango ditugu hizpide, hain zuzen ere, urrutira gabe, edozein parketan entzun ditzakegun Ane, Jon, Mikel, Irati, Unai, Maider edo Manex gogoan ditugula. Esan dezagun zein den "Manex" eta "Unai" izenen esanahia.

Bada, hasteko, "Manex" izenaren jatorria Zuberoan daukagu; izan ere, zuberotarrek beste euskaldunei "manexak" deitzen diete; zehatzago esateko, zuberotarrentzat Nafarroa Beherekoak edo lapurtarrak dira *manexak*.

Eta, azkenik, "Unai"-a behizaina da, behi-aziendak zaintzen dituen pertsona, alegia. Beraz, garbi dago noizbait izen arrunt izatetik izen berezi izatera pasa direla bi izen hauek, "Manex" eta "Unai".

Esanahiak esanahi, hizkuntza guztietan gertatzen den bezalaxe, pertsona izenek jatorri ezberdina dute. Euskaraz, jatorriz pertsonaia mitologikoen izenak, toki- nahiz mendi-izenak, erdi-aroko izenak... ditugu, greko, germaniera edota latinetik, besteak beste, datozenez gain.

Hona hemen gaur egun gure artean entzun ohi ditugun zenbait pertsona izena. Jatorriari erreparatuz, zure ustez, koadroaren zein ataletan ipiniko zenituzke joan den abenduko Bertsolari Txapelketa Nagusian parte hartu zuten zortzi bertsolarien izenak?

Maialen Lujanbio, Amets Arzallus, Jon Maia, Andoni Egaña, Unai Iturriaga, Sustrai Colina, Aitor Mendiluze, Aitor Sarriegi

Eta beste hauek?

Oihana, June, Irantzu, Ihintza, Idoia, Ekain, Ioritz, Galder, Hodei, Orreaga, Ortzi, Amets, Hego, Kizkitza, Oneka, Jurgi, Leire, Aimar

Arruntak izanik izen berezi ere badirenak:	Toki- nahiz mendi-izenak:	Erdi Aroko euskal izenak:	Izen mitologikoak:	Greko, germaniera edota latinetik datozenak:

2. atala: ADISKIDE GAIZTOAK

[Aparta, aparte, aparteko]

Ba al du *aparta* hitzaren esanahiak zerikusirik bereizketa edo aparte uztearekin? Aditzak bai, **bereizi** edo **urrundu** esan nahi baitu, baina *aparta* izen baten ondoan ikusten badugu, izen hori **ohi ez bezalakoa, paregabea** dela adierazten digu. Ikus adibideak:

Emakume aparta da.

Leku aparta aukeratu dute gure lagunek jatetxea eraikitzeko.

Lan berrian aukera aparta izango duzu jende berria ezagutzeko.

Dena dela, beste esanahi bat ere badu: **aukerakoa**, hau da, **zerbaitetarako guztiz egokia**.

Ikus adibideak:

Liburu aparta literaturzaleentzat.

Giro aparta dugu paseatzera joateko.

Esaguzu zein esanahi hartzen duen aparta hitzak esaldi bakoitzean:

	URRUN	PARAGABEA	EGOKIA
Haserre dabil eta horregatik aparte jarri da.	☐	☐	☐
Bertso-saio aparta entzun genuen BECen.	☐	☐	☐
Inguru aparta da surfean egiteko.	☐	☐	☐
Lagun aparta duzu musean egiteko.	☐	☐	☐
Apartekoa erabat lortu duen marka!	☐	☐	☐
Errealak aurten aukera aparta du mailaz igotzeko.	☐	☐	☐
Jar dadila gugandik aparte. A ze kiratsa botatzen duen!	☐	☐	☐

3. atala: ESAERAK ETA ESAPIDEAK

[Haritz eroriari orok egur]

Belarriak halaxe aginduta, askotan tartekatzen ditugu euskaraz gaztelaniaz ezagunagoak ditugun esaldiak. Eta horietako bat haxe: "haritz eroriari orok egur!"

Halaxe da. Ari gara hizketan euskaraz, eta, bat-batean, gure esanahiaren harira ondo datorren erdal esaldi bat bururatu, eta berehala irteten zaigu formula ezagun hori: "erdaraz esaten den bezala"... ez dakit zer! Alegia, gaurko adibidera etorriz: "erdaraz esaten den bezala, "del árbol caído todos hacen leña". Jakina, hori bera euskaraz esaten jakingo bagenu...

Bada, "Haritz eroriari orok egur", edo, baita ere:

Osatu hitzak:

"Lurre..... dagoen arbola..... den..... egiten dute egurra".

IKUSIZ IKASI

ZER IRUDITUKO LITZAIZUKE BASERRIAN BIZITZEA ?

Jarraian duzun eginkizuna izan dute ikasle hauek *Ni bizi naiz baserrian animalien erdian* sekuentzia didaktikoaren amaieran 404. alea eta www.ikasbil.net atariko 449727 fitxan aurkituko duzuna.

Egoera hau irakurri dute eta lagunari erantzuten saiatu dira:

Zu kalekumea zaitugu. Lagun min batek baserrira bizitzera joateko gonbitea luzatu dizu, baina zuk, buelta asko eman ondoren, ezezkoa ematea erabaki duzu, hainbat arrazoi direla medio:

- Baserriko bizimoduaz duzun ikuspegia.
- Zure gaur egungo bizimoduarekiko aldeak.
- Sekuentzian zehar landutako ideien artean interesgarria iruditu zaizunen bat.

Hona hemen jaso ditugun idazlan guztien artean aukeratu ditugun batzuk, zuk ere irakur ditzazun. Hasteko, bakoitzetik ideia bana **nabarmendu** dugu berridatz ditzazun:

1

Kaixo Josu,

Eskerrik asko zurekin baserrian bizitzera gonbidatzeagatik baina buelta asko eman ondoren erabaki dut nire kaleko bizitzarekin jarraitzea. Arrazoiak zerak dira:

Ba, hasieran poz handia hartu nuen, oso ideia erakargarria iruditzen zitzaidalako. Izan ere, jada pentsatzen nuen nola aldatuko zen nire bizitza. **Baina aitortu behar dut ez nuela ekarriko zituzten arazoengan pentsatzen, hara egiteko gogoan baizik.**

Baina zurekin bizitzera joango banintz, asko galduko nuke.

Ez nuke nahi nire ikasketekin bukatu! Badakit, zure ustez, ez direla garrantzitsuak, zuk beti esaten duzun bezala, bizitzarik onena lurra lantzea delako, baina nik oso inportanteentzat jotzen ditut.

Eta nola utziko nuke nire neska-laguna? Ez gaude jada izugarri maiteminduta, baina oraindik maite ditugu elkar.

Asike, nahiz eta pena handia ematen didan, ezetz esan beharko dut. Espero dut oso ondo segitzen duzula eta aber noiz ikusten dugun elkar berriz?

Besarkada bat.

A.- *Baina aitortu behar dut ez nuela ekarriko zituzten arazoengan pentsatzen, hara egiteko gogoan baizik.*

.....

2

Nik aukera hori ez nuke inoiz hautatuko. Nire izaera ez dator bat baserriko munduarekin. **Animaliak ez zaizkit batere gustatzen eta baserri batean beti dago zerbait egiteke, ez zara aspertuko. Gustatu behar zaizu, lan gogorra da eta.**

Hala ere, aukera on bat iruditzen zait txandak egitea bi edo hiru pertsonen artean, jai-egunak izateko eta lanorduak antolatzeke. Baina kasu gehienetan ez da horrela gertatzen.

Alde batetik, baserriko bizitza alde onak ditu: kanpoan ibiltzea, kalitatezko produktuak kontsumitzea, isiltasuna, lekua...

Bestetik, alde txarrak: jende gutxiarekin erlazionatzea, abereen usaina, herritik urruti egotea ... (kotxe behar duzu mugitzeko)

Gaurko bizimodua pixka bat errepikakorra da bai baserrian bai hirietan, baina hiriak aukera gehiago eskaintzen dizu.

B.- *Animaliak ez zaizkit batere gustatzen eta baserri batean beti dago zerbait egiteke, ez zara aspertuko. Gustatu behar zaizu, lan gogorra da eta.*

.....

2

Kaixo, Mikel:

Nola zaude?. Ondo egotea espero dut. **Aurreko egunean, zure gutuna iritsi zitzaidan, zutaz zerbait jakiteaz poztu nintzen.**

Lehenik eta behin, zure gonbitea eskertu nahi dizut. Hasieran, hara zurekin bizitzera joatea izu-garrizko ideia ona iruditu zitzaidan. Baina, ondo pentsatu ondoren, ez naizela joango esan behar dizut.

Aizu! Nik ez dut, neure burua han bizitzeko gai ikusten. Askotan, esan izan didazunez, baserriko bizimodua oso gogorra da. Egunero, lan mordo bat egin behar duzu, ezta!. Ni, oraingoz, ez nago ohituta horrelako lanik egiten. Bizitza osoan hirian bizi izanda, niretzako aldaketa zaila izango litzatekeela, uste dut.

Gainera, nire ohiturak aldatu beharko nituzke, hara joango banintz. Inoiz ez daukat ohetik jaikitze presarik, nire ardurak ez baitira zureak bezalakoak. Lagunekin tabernaz-taberna ibiltzea gustatzen zait, kirola eta horrelako ekintzak egiteko denbora izatea, niretzat interesgarria da. Badakit, hau guztia, baserri batean egitea ezinezkoa dela.

Dena den, honekin ez dut esan nahi, baserri batean bizitzea ez litzaidakeela gustatuko inguruen-gatik, batez ere. Baina, baserriko lanak direla eta, nahiago dut hiri batean bizi.

Batzuetan, neuri buruari zera esaten diot: zein ausarta zaren! Zu, kalekume galanta izanda, nola aldatu zaren!!

Beno, laguna, beharbada egun batzuk zurekin egoteko joango naiz, baina, bisita egitera besterik ez, eh!

Erantzun ahalik eta azkarren, musu handi bat.

C.- Aurreko egunean, zure gutuna iritsi zitzaidan, zutaz zerbait jakiteaz poztu nintzen.

Gure berridazketak ikusi nahi badituzu, jo 46. orrialdera.

Hiru idazlanak irakurri ondoren, erreparatu hemen segidan bildu ditugun ideiei. Esaguzu zein idazlanetatik hartu ditugun, ondoan zenbakia jarritz (Kontuan izan kasu bakoitzean zenbaki bat baino gehiago ere idatz dezakezula):

Ideiak

1. Aldaketa zaila ikusten du.
2. Baserrian bizitzearen alderdi onak eta txarrak azaldu ditu.
3. Baserriko lana zein gogorra den azpimarratu du.
4. Bere lagunaren erabakia goresten du.
5. Bisitan joateko prest dago.
6. Ez du neska-laguna utzi nahi.
7. Hasieran bai, baina hobeto pentsatu ondoren, baserrira bizitzera ez joatea pentsatu du.
8. Hasieratik garbi du ez duela baserrira joan nahi bizitzera.
9. Ikasketak ez ditu bertan behera utzi nahi.
10. Ez dago ohiturak aldatzeko prest.

Idazlana(k)

3

Badira, gainera, zuzendu beharreko akats gutxi batzuk. Konponbidea idatzi:

Konpondu beharrekoa

1. Erabaki dut nire kaleko bizitzarekin jarraitzea.
2. Ez nuke nahi nire ikasketekin bukatu.
3. Nik oso inportanteentzat jotzen ditut.
4. Baserriko bizitza alde onak ditu.
5. Kotxe behar duzu mugitzeko.
6. Izugarrizko ideia ona iruditu zitzaidan.
7. Neuri buruari zera esaten diot.

Konponbidea

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 46. orrialdera.

► IDAZTARAUAK

> ADIZKI PERIFRASTIKOETAKO ADIZKI NAGUSIAREN FORMA

Partizipioa:

1. *Bokalez eta kontsonantez amaitzen direnak.*

Euskal aditz zaharrek partizipioa bokalez amaitua izan dezakete: IKUSI, MIRETSI, BETE, JASO, BOTA..., nahiz kontsonantez: JAKIN, EMAN, ESAN, EGON, HIL...

2. *-TU / -DU*

-TU / -DU atzizkiak osatzen dira, ordea, partizipio gehienak. -DU forma aditz oina -L / -N-z amaitzen bada gertatzen da: AZTERTU, LABURTU, PUSKATU, LAGUNDU, BIKOIZTU, LUMATU, FABRIKATU, DEKORATU... baina GIZONDU, LAZTANDU, AHULDU, ZABALDU, ISILDU, KIKILDU, etab. Zenbait aditzek, partizipiorako, forma zaharra eta forma berria, biok, onartzen dituzte: AHANTZI / AHAZTU; JARRAIKI / JARRAITU; SINETSI / SINESTU; IRATZARRI / IRATZARTU...

Etorkizunekoa:

1. *-KO eta -GO*

Partizipioari -KO atzizkia gehituz eratzen da, oro har: LAGUNDUKO, IKASIKO, EKARRIKO, ZAPUZTUKO, BETEKO... Partizipioa -N-z amaitzen bada, atzizki horrek -GO forma hartuko du: JANGO, IZANGO, ESANGO, IRTENGO, etab. -L-z amaitzen bada, -KO nahiz -GO, biok dira zilegi.

2. *-EN*

Zilegi da, halaber, partizipioa -N / -L-z amaitzen duten aditzekin -EN atzizkiak baliatzea etorkizuneko formak osatzeko: JINEN, UKANEN, HILEN, etab. Nolanahi ere, tradizio jakina eta mugatua duten aditzetan tradizio hori kontuan hartu beharko da: Iparraldeko aditzat hartzen ahal direnekin -EN ongi dator, baina Hegoaldeko tradiziokotzat soil-soilik hartzen ditugunekin ez hainbeste. Beraz, IRTEN aditzaren kasuan, adibidez, hobe beti ere IRTENGO IRTENEN baino. Eta, alderantziz, JINEN eta UKANEN, JINGO eta UKANGO baino.

Aditz izena:

Aditz oinari -T(Z)EN erantsiz lortzen da aditz izena: JASOTZEN, ETORTZEN, JAKitZEN, JATEN...

1. *-TZEN*

-TZEN erabiliko da oro har: LAGUNTZEN, JASOTZEN, HILTZEN, DEKLARATZEN, BOTATZEN, BETETZEN, ZAPALTZEN...

2. *-TEN*

-TEN erabiliko da partizipioa -N-z amaitzen duten aditzekin: ETETEN, IRTETEN, IZATEN, EGOTEN, JATEN, ESATEN, ERRATEN...

-TEN erabiliko da, halaber, aditz oina kontsonante txistukariz amaitua bada: IKASTEN, UZTEN, GUTXIESTEN, AHANZTEN, HASTEN, HAZTEN, HEZTEN, HESTEN, HAUSTEN, LAZTEN, etab. Aditz arazleek ere, horrenbestez, -ARAZTEN egingo dute aditz izena.

Hona hemen zenbat aditz partizipio. Idatzi segidan dagokien etorkizuneko forma eta aditz izena, adibidean bezala:

PARTIZIPIOA

Lehertu

Astindu

Begiratu

Josi

Utzi

Esan

Galdetu

ETORKIZUNEKO FORMA

Lehertuko

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ADITZ IZENA

Lehertzen

.....

.....

.....

.....

.....

.....

09

BIKOTEKIDEA MUTIL-LAGUNA
ERRALDOIA IKARAGARRIA
PISUA ZAMA
BEREBIZIKO EGUNDOKO
SEGITUAN BEREHALA
IGARRI NABARITU
IRRIKATAN EGON GOGO BIZIZ EGON
ALDI BEREAN BATERA
INGURUNE EREMU
ITZULI BUELTATU

11

1.- C
2.- F
3.- D
4.- G
5.- E

A eta B erantzunak soberan daude.

13

1.- a
2.- b
3.- a
4.- c
5.- d
6.- a
7.- c
8.- b
9.- b
10.- d
11.- b
12.- c
13.- d
14.- d
15.- c

26

0 adibidea ✓	1- ✓	2- 	3-
	4- 	5- ✓	6-
			7- ✓

29

Erantzun-orria:
Esan oneko/esaneko.

31

1

Alemanian daude. Paperik ez duen neska etorkin bat medikuarengana joan da. Medikuek aztertu ondoren, garbi dago neskak gorputzean dituen zauriak ez direla eroriko baten ondorioz sortuak, gizonezko batek emandako jipoiengatik baizik. Salatzeko aholkua ematen dio, baina gaixoak beldurtuta dagoela aitortu eta ezin duela adierazi dio medikuari. Medikuek poliziari guztiaren berri ematera behartuta dagoela esaten dio eta berak salatu ezean ez duela berriz kontsultan hartuko mehatxatzen du.

2

Café 104 irakurri zuen neskak paperean, eta helbide bat. Ez zitzaion ezezaguna izen hori. –Ez dakit zer egin –esan zuen, ahapeka–. Ez dakit ausartuko nintzatekeen abortatzen. –Hori zeure erabakia da. –Eta umea edukiz gero –jarraitu zuen haurdunak–, ez dakit gauza izango nintzatekeen behar bezala hazteko. Agian damutuko nintzateke... –Abortatzekotan –eten zuen medikuak–, *Café 104*ko jendeak lagunduko lizuke modu seguru batez egiten. Umea edukitzekotan, beste horrenbeste –pauza laburra egin zuen–. Eta eduki eta gero ikusiko bazenu ezinezkoa zaizula aurrera eramatea, beste irtenbide bat izango zenuke. –Zein? –*Babyklappe*-ak –Zer dira? –Nahi ez diren ume txikiak uzteko lekuak, leiho antzeko batzuk, kutxa berezi bat daukatenak –isilune laburra egin zuen–. Toki ezkutuetan kokatuta daude eta ez zintuzke inork ikusiko umea han uzten. Eta, gainera, berehala jasoko lukete eta esku onetan geratuko litzateke. Neskak ez zuen erantzun. –*Babyklappe* batzuk daude München –erantsi zuen bata zuriko andreak–. Erosoena, behar bada, KMS ospitalekoa da. Umeen klinikako eraikinean dago, bazter ostendu baten. Dena dela, *Café 104*koek badaukate informazio hori eta askoz gehiago. Ez zirudien haurdunak beste ezer esateko asmorik zeukanik. Hausnarketan jarraitu zuen tarte batez, harik eta bere izar meheak igurtzi eta, zizpuru bat eginda, zutitu zen arte. Itxura hauskorreko gorputza zeukan, luzexka, liraina. –Eskertzen dizut –esan zuen– zure kontsultan hartzea eta egin dizkidazun probak egitea. –Ez arduratu –erantzun zuen andreak, bera ere zutitzen zela–. Lagun handi baten laguna zara eta onena opa dizut. Goraintziak eman Asmîni. –Emango dizkiot.

35

1.- Akrobaziak bizikleta gainean

Ziklozirkusek emanaldi ikusgarria eskaintzen die zirkuan dauden ikus-entzuleei: lehenbizi, kable gainean bizikletan ibiliko da. Ondoren, gurpil baten gainean moldatuko da bizikleta gainean eta pertika bat jarriko du sudur gainean. Pertika horren alde banatan lehoi bat, oreka mantentzea lortuko du Ziklozirkusek eta azkenik, bi lehoiak utzita, berriz ere akrobazia batzuk egingo ditu bizikletaren atzeko gurpilaren gainean.

2.- Zoriontzeko

Bikain!
Oso ondo!
Gora!
Zoragarria izan da!
Aupa!

3.- Hainbat azalpen

1.- b
2.- b
3.- c

37

A CIEGAS:
BAJO LA LLUVIA:
BESAR:
OLVIDO:
CLÍNICA:
SOMBRA:
REGAZO:

BEGIAK ITXITA
EURIPEAN
MUXUKATU
AHAZTURA
ERIETXEA
ITZALA
MAGALA

Sorbaldak uzkurtuta
Bizkarra makurtuta
Bularraldea barruraka sartuta
Orrazkera zoragarria
Jertse zabala
Zenbat eta zatarragoa, hobeto

Kotoizkoa
Artilezkoa
Erronboduna
Marraduna
Oinetakoak

Los hombros encogidos/Les épaules noués ou serrés
La espalda encorvada/Le dos voûté
El pecho metido hacia adentro/La poitrine tournée vers l'intérieur
Un peinado maravilloso/Une coiffure merveilleuse
Un jersey ancho/Un jersey large (ingeleseko hitza erabiltzen da) pull-over
Cuanto más feo/desagradable, mejor/Autant qu'il/elle soit plus moche (laid/de), tant mieux Plus laid/e plus mieux
De algodón/En coton
De lana/En laine
De rombos/A losanges
A rayas/A rayures
Zapatos/Chaussures

38

BIZITZA ATZEKOZ AURRERA

Hona hemen Quinoren ordena-proposamena:

1. Lehenik eta behin, hiltzea litzateke onena, eta honela trauma hori gaindituta legoke.
2. Ondoren, zaharren egoitza batean esnatu beharko genuke, egunetik egunera hobetzen ari garela sumatuz.
3. Zaharren egoitzatik botako gintuzkete gero, ondo gaudelako, eta erretiro-pentsioa jasotzen hasiko ginateke orduan.
4. Gure lehenengo lanegunean urrezko ordularia oparituko ligukete.
5. Berrogei urtez lan egin beharko genuke, lan-bizitza utzita, erretiroaz gozatzeko gaztetzen garen arte.
6. Orduan hasiko ginateke festaz festa parranda egiten. Edan, larrua jo eta ikasteko prestatuko genuke geure burua.
7. Ondoren, eskolara joango ginateke, lagunekin jolastera eta beste kezkarik izan gabe, haur txiki bihurtu arte.
8. Azken bederatzi hilabeteak ur gainean emango genituzke, berogailua eta gela-zerbitzuak jasotzen ditugula.
9. Eta azkenik, orgasmo batean mundu honi agur esango genioke.

ESTEREOGRAMA

Zaldizkoa ikusten da hiru dimentsiotan.

LOGIKA-JOKOA

Ordena	Izena	Seme-alaba kopurua
Anaiarik zaharrena	Josetxo	Hiru
Arreba	Karmele	Lau
Anaiarik gazteena	Xabier	Bi

LOTU AURPEGIKO ATALAK ETA ADJEKTIBOAK

Begiak	urdinak
Ilea	iluna
Ezpainak	finak
Sudurra	zorrotza
Bekainak	iletsuak
Lepoa	luzea
Belarriak	zabalak
Kopeta	estua

ARGAZKI-KLIK!

- 1.- Zugandik hurbil.
- 2.- De pie, estoy más cerca.

[40/41]

1. atala: HOBETZEKO OHARRAK

Izen arrunt izanik izen berezi ere badirenak: Oihana, Amets, Ihintza, Unai, Sustrai
Toki- nahiz mendi-izenak: Orreaga, Kizkitza, Idoia, Irantzu, Ekain, Leire
Erdi Aroko euskal izenak: Oneka, Ioritz, Galder, June, Galder, Aimar, Aitor
Izen mitologikoak: Hodei, Orti, Hego
Greko, germaniera edota latinetik datozenak: Jurgi, Maialen, Jon, Andoni

2. atala: ADISKIDE GAIZTOAK

URRUN PAREGABEA EGOKIA

Haserre dabil eta horregatik aparte jarri da.	☒	☐	☐
Bertso-saio aparta entzun genuen BECen.	☐	☒	☐
Inguru aparta da surfean egiteko.	☐	☐	☒
Lagun aparta duzu musean egiteko.	☐	☒	☒
Apartekoa erabat lortu duen marka!	☐	☒	☐
Errealak aurten aukera aparta du mailaz igotzeko.	☐	☒	☒
Jar dadila gugandik aparte. A ze kiratsa botatzen duen!	☒	☐	☐

3. atala: ESAERAK ETA ESAPIDEAK

Lurrean dagoen arbolatik denek egiten dute egurra.

[42/43]

A.- Baina aitortu behar dut ez nuela ekarriko zituzten ARAZOETAN pentsatzen, hara JOATEKO gogoan baizik.	Ideiak	Idazlana
	1	3
	2	2
B.- Animaliak ez zaizkit batera gustatzen eta baserri batean beti dago zerbait EGITEKO.	3	2, 3
	4	3
Ez zara aspertuko. Gustatu EGIN behar zaizu, lan gogorra da eta.	5	3
	6	1
C.- Aurreko egunean, zure gutuna iritsi zitzaidan. ZURE BERRI IZATEAK POZTU EGIN NINDUEN.	7	3
	8	1, 2
	9	1
	10	3

[44]

PARTIZIPIOA

Lehertu
Astindu
Begiratu
Josi
Utzi
Esan
Galdetu

ETORKIZUNENKO FORMA

Lehertuko
Astinduko
Begiratu
Josiko
Utziko
Esango
Galdetuko

ADITZ IZENA

Lehertzen
Astintzen
Begiratzen
Josten
Uzten
Esaten
Galdetzen

Konpondu beharrekoa

1
2
3
4
5
6
7

Konponbidea

Erabaki dut nire kaleko bizitza egiten jarraitzea.
Ez nituzke nire ikasketak bukatu nahi.
Nik oso inportantetzat/garrantzitsutzat jotzen ditut.
Baserriko bizitzak alde onak ditu.
Kotxea behar duzu mugitzeko
Izugarrizko ideia iruditu zitzaidan/Ideia izugarria iruditu zitzaidan.
Neure buruari zera esaten diot.

Euskara internetbidez

- edonon
- edozer
- edonorentzat

Ikas-materialen bankua

- zeure kasa
- zeure erritmoan
- zeuk nahi bezala

www.ikasten.ikasbil.net

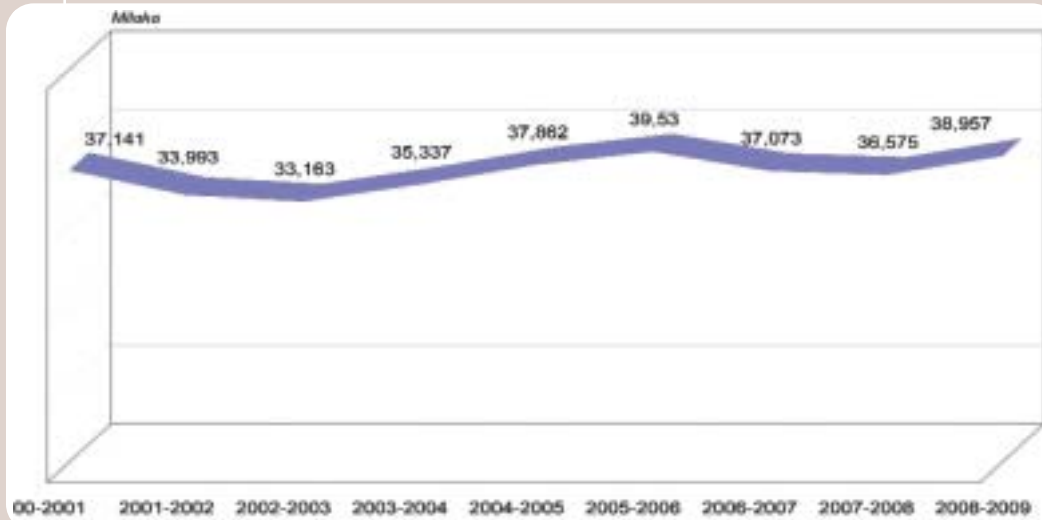
www.ikasbil.net

munduoro euskaraz

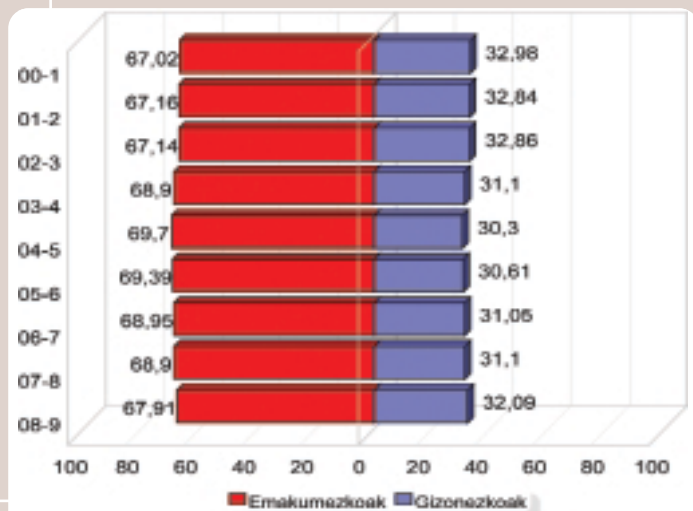

www.habe.euskadi.net

Ikasle-kopurua urteka

Ikasleria sexuaren arabera

2008-2009 IKASTURTEA Euskara-ikasleak EAEn

Adin-tarteak ehunekotan

